

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Bakalářská práce

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Bakalářská práce

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Prevence kriminality

VYPRACOVAL:

VEDOUcí BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

STUDIJNÍ PROGRAM:

DATUM ODEVZDÁNÍ:

Petr Kašpar

Doc. JUDr. Dr. Jan Hejda

*Sociální pedagogika,
specializace bezpečnostně právní*

27.4.2007

Zadání bakalářské práce

NÁZEV PRÁCE:	PREVENCE KRIMINALITY
ZADÁNÍ PRÁCE:	Student se ve své práci zaměří na obecnou charakteristiku prevence kriminality z hlediska základních zásad kvality života v bezpečnostní struktuře státu. Vymezí vybrané pojmy a provede rozbor struktury prevence včetně průvodních preventivních programů směřujících k dospělým členům společnosti a mladistvým. Student se zaměří na vymezení prevence na regionálních úrovních, shrne a zhodnotí preventivní opatření na úseku kriminality a porovná regionální stav v kontextu celostátního řešení dané problematiky
JMÉNO STUDENTA:	Petr Kašpar
ROČNÍK:	2.
STUDIJNÍ PROGRAM:	B7507 Specializace v pedagogice
OBOR:	Sociální pedagogika
VEDOUcí PRÁCE:	Doc. Dr. JUDr. Jan Hejda
KATEDRA:	Společenských věd FM VŠE
TERMÍN ZADÁNÍ:	6.4.2006

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma

»**Prevence kriminality**«

jsem vypracoval samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály

uvádím v příloženém seznamu literatury.

České Budějovice, 2007

podpis studenta

Poděkování

Rád bych poděkoval

Doc. JUDr. Dr. Janu Hejdovi,

z Vysoké školy ekonomické v Praze,

za vedení a konzultační pomoc při zpracování mé práce.

Dále pracovníkovi MVČR **Mgr. Raditschovi** za poskytnuté materiály k této práci
a uvedení do zadané problematiky.

Největší poděkování však patří mé rodině, nejvíce mé manželce a dceři
za trpělivost, bez které by tato práce jen těžce vznikla.

Anotace

Prevence kriminality

Touto prací jsem se zaměřil na obecnou charakteristiku prevence kriminality, vymezení vybraných pojmů a rozbor struktury prevence včetně preventivních programů a to jak dospělým členům společnosti tak i k mládeži. Uvedl jsem zde vymezení prevence na regionálních úrovních, shrnul jsem a zhodnotil preventivní opatření na úseku kriminality v porovnání regionálního kontextu celostátního řešení dané problematiky.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 POJEM PREVENCE KRIMINALITY.....	11
1.1 VYMEZENÍ DALŠÍCH POJMŮ.....	14
2 STRUKTURA PREVENCE KRIMINALITY.....	17
2.1 SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČR.....	18
2.1.1 PRIMÁRNÍ PREVENCE	20
2.1.2 SEKUNDÁRNÍ PREVENCE.....	20
2.1.3 TERCIÁRNÍ PREVENCE.....	21
2.1.4 SOCIÁLNÍ PREVENCE	21
2.1.5 SITUAČNÍ PREVENCE	22
2.1.6 VIKTIMNÍ PREVENCE	22
3 PŘÍČINY A PODMÍNKY KRIMINALITY.....	24
3.1 KRIMINALITA A JEJÍ PŘÍČINY.....	24
3.2 KRIMINÁLNÍ FAKTORY.....	25
3.3 SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÉ JEVY.....	26
3.3.1 ŠIKANA	26
3.3.2 DOMÁCÍ NÁSILÍ	27
3.3.3 ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	27
3.3.4 PROBLÉM KRIZE A IDENTITY	27
3.3.5 PATOLOGICKÉ HRÁČSTVÍ.....	28
3.3.6 SYNDROM ZAVRŽENÉHO RODIČE.....	28
3.3.7 RIZIKOVÉ SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ.....	29
3.3.8 SEKTY	30
3.3.9 ALKOHOLISMUS A KOUŘENÍ.....	30
3.4 PODMÍNKY BIOLOGICKÉ.....	32
3.5 PODMÍNKY PSYCHOLOGICKÉ.....	34
3.6 PODMÍNKY SOCIÁLNÍ.....	36
4 ROZBOR PREVENCE KRIMINALITY.....	37
4.1 PREVENTIVNÍ PROGRAMY A POLITIKA STÁTU.....	37
4.1.1 ZHODNOCENÍ SITUACE	38
4.2 PREVENCE V RÁMCI JEDNOTLIVÝCH REGIONŮ	39

4.3	POROVNÁVÁNÍ KRIMINALITY A PREVENCE JEDNOTLIVÝCH REGIONŮ	41
4.4	JEDNOTLIVÉ PROGRAMY.....	42
4.4.1	PROGRAMY VZTAHUJÍCÍ SE K MLÁDEŽI	42
4.4.2	PROGRAMY VZTAHUJÍCÍ SE K DOSPĚLÉ POPULACI	42
4.4.3	OBECNÉ.....	43
4.4.4	PROGRAMY VZTAHUJÍCÍ SE K JINDŘICHOVU HRADCI.....	43
4.5	PŘÍPRAVA A REALIZACE PROGRAMŮ PREVENCE KRIMINALITY.....	45
4.6	ZHODNOCENÍ A PLÁN PREVENCE.....	46
4.6.1	NA REGIONÁLNÍCH ÚROVNÍCH	46
4.6.2	CELKOVÝCH PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ A OPATŘENÍ.....	46
4.6.3	PLÁN PREVENCE NA ROK 2007	46
5	KONKRÉTNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAMY A OPATŘENÍ.....	48
5.1	VYMEZENÍ PROGRAMŮ PREVENCE.....	48
5.2	ZHODNOCENÍ.....	56
5.3	DRUHY TRESTŮ	59
	ZÁVĚR.....	61
	LITERATURA	64
	PŘÍLOHY:.....	66
	PŘÍLOHA Č. 1: PROGRAM PARTNERSTVÍ.....	67
	PŘÍLOHA Č. 2: STATISTIKY TRESTNÉ ČINNOSTI.....	73

Úvod

Kriminalita. Tento pojem pro zločinnost nebo páchaní trestné činnosti je znám již od doby, kdy si lidstvo stanovilo jasné podmínky chování ucelených do obecně závazných norem upravených v zákonech. V poslední době se ale kriminalita stala masovým sociálním jevem. Zvyšuje se počet trestných činů, roste bezohlednost a brutalita pachatelů, stoupá trestná činnost spojená s drogami a jinými závislostmi. Na významu nabývá organizovaný zločin, korupce, počítačová a finanční kriminalita. Zvyšuje se podíl prvopachatelů a mladistvých pachatelů. Roste i počet osob, pro které se zisk z kriminality stal pravidelným zdrojem příjmů. To vše za pomoci vyspělých technických prostředků moderní doby. Tím se stávají některé druhy kriminality skryté, jen těžce odhalitelné a pro společnost obzvláště nebezpečné. Tento trend je dle mého názoru důsledkem oslabení identity státních institucí ve spojení z rozkolísáním důslednosti právního systému, vyšší tolerance veřejnosti k porušování zákonů a snížení právní disciplíny občanů z důvodu nestability zákonných úprav a tím vyvolaný despekt celého právního rádu.

Řešení tohoto stavu může být efektivní jen za předpokladu upevnění stability právního řádu, jasných a nezpochybnitelných právních norem ve spojení s okamžitou vynutitelností nebo li důslednou represivní politikou a v neposlední řadě včasnou prevencí. Právě prevencí kriminality se zabývám ve své bakalářské práci a to proto, že věřím, že kvalitní a cílená prevence může velkou měrou přispět k ústupu kriminality a to zejména včasnou intervencí na cílové skupiny ať už z řad dětí a dospívající mládeže nebo dospělé populace a tím přispět k obecnému pocitu bezpečí.

V této práci se chci zaměřit na obecnou charakteristiku prevence kriminality, vymezit vybrané pojmy a provést rozbor struktury prevence včetně průvodních preventivních programů.

Preventivní politika státu směřuje do budoucna a spoléhá především na nerepresivní prostředky zaměřené na omezování motivů a příležitostí k páčání trestné činnosti.

1 Pojem prevence kriminality

Oblast prevence kriminality zahrnuje všechny aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty, které se zaměřují na ovlivňování podmínek kriminality a na potenciální i faktické pachatele i oběti trestné činnosti. Cílem preventivních opatření je zajištění vyšší bezpečnosti občanů. Největší účinek zaznamenávají preventivní aktivity u nejrozšířenějších a občany nejvíce zatěžujících typů trestné činnosti, tj. u majetkové a násilné kriminality.

Vedle všech zákonných represivních prostředků slouží k účinnému potlačování kriminality také nástroje preventivní politiky. Prevence kriminality se zabývá příčinami trestné činnosti i dalších sociálně patologických jevů a nerepresivními prostředky se snaží omezovat příležitosti a motivy k jejímu páčání¹.

K zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku vytváří Ministerstvo vnitra koncepční systémy, jejichž hlavním cílem je zvyšování bezpečnosti občanů a zajišťování ochrany společnosti proti kriminalitě ve všech jejích formách. Již dlouhodobě k těmto prioritám náleží zejména závažná hospodářská kriminalita, korupce, terorismus, extremismus, nelegální migrace, kriminalita zločineckých organizací včetně obchodu s lidmi, protiprávního jednání v oblasti omamných psychotropních látek, padělání a nelegální obchod se zbraněmi, kriminalita mládeže, loupeže, krádeže vloupáním a krádeže aut a věcí z nich a v neposlední řadě porušování pravidel provozu na pozemních komunikacích.

Prevence kriminality je definována jako ofenzivní strategie boje s trestnou činností. Na rozdíl od represivních metod, koncipovaných zejména v rámci trestní politiky, využívá především metod nerepresivních, na nichž se podílí široká škála veřejných institucí i soukromých subjektů. Cílem preventivní politiky je snížení míry a závažnosti trestné činnosti a zvýšení pocitu bezpečnosti občanů. Preventivní

¹ J. Zapletal a kol.: Prevence kriminality, Policejní akademie ČR, Praha 2000, ISBN 80-7251-047-9, str. 102.

politika s zaměřuje na eliminaci kriminogenních faktorů a kriminálně rizikových jevů a na pomoc obětem trestných činů. Prioritou je komplexní řešení prevence kriminality, tvorba specificky zaměřených a vnitřně provázaných preventivních programů. Pojem prevence kriminality zahrnuje komplex opatření sociální prevence, situační prevence, prevence viktimnosti a pomoc obětem trestných činů, včetně informování veřejnosti o možnostech ochrany před trestnou činností.²

Nejširší definicí je konstatování, že prevence kriminality zahrnuje jakoukoli činnost, která omezuje páčání kriminality. V užším a zejména podrobnějším pojetí jde v zásadě o veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními a soukromoprávními subjekty, směřující k předcházení páčání kriminality a snižování strachu z ní. Patří sem aktivity, jejichž cílem či důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality, ať již prostřednictvím omezení příležitostí k páčání kriminality nebo působením na potencionální pachatele nebo oběti trestných činů. Prevence kriminality tedy představuje snahu eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započatím nebo před jejím pokračováním.

Dříve byla preventivní teorie spojována zejména s tzv. tradiční kriminalitou, ale její současné pojetí se značně rozšiřuje. Zabývá se eliminací sociálních příčin, které podněcují šíření kriminality mezi ohroženými sociálními skupinami populace.

V posledních letech komplikuje jasné vymezení pojmu prevence i argument dovolávající se „lidských práv“. Na základě tohoto argumentu jsou prezentovány zejména postoje, že existuje právo člověka užívat drogy. V intencích tohoto pohledu nelze v rámci prevence užívání drog předcházet. Spíše jde o to, podporovat určité formy užívání těch drog, u kterých jsou škodlivé účinky menší. Je-li však potlačování škodlivých účinků drog spojeno s tlakem společnosti (nejrůznější omezení, společenský nesouhlas a sankce), pak prevence zneužívání drog se stává synonymem

² J. Zapletal a kol.: Prevence kriminality, druhé přepracované vydání, Policejní akademie ČR, Praha 2005, ISBN 80-7251-200-5, str. 108.

pro zrušení těchto trestů a v extrému i synonymem veřejné podpory užívání psychoaktivních látek.

Na základě studia domácích i zahraničních odborných pramenů lze konstatovat, že dosud neexistuje obecně přijatá definice prevence kriminality, ani jakýkoliv objektivní konsensus v tom, jaké trestné činy by měly být do preventivních programů zahrnuty. Rovněž je subjekty zapojenými do činností v oblasti prevence kriminality pocíťován problém s vymezeným definováním parametrů prevence a definováním okruhu činností v této oblasti. Fakticky pak existuje celá řada „pracovních“ definic prevence kriminality, vztahujících se k různým konkrétním druhům aktivit vyvíjených různými orgány (subjekty).

Pojem prevence obecně znamená včasné předcházení konkrétních věcí, u kterých je vysoce pravděpodobné, že se v blízké budoucnosti skutečně mohou stát. Prevence funguje ale pouze v tom případě, že je kvalitně provedená odborníky a správně aplikovaná mezi občany.

1.1 Vymezení dalších pojmů

Kriminalita – nejextrémnější článek sociální patologie

Prevence kriminality – ofenzivní strategie boje s trestnou činností

Preventivní politika – představuje ofenzivní strategii kontroly kriminality, jež spoléhá především na nerepresivní prostředky

Kriminogenní faktory – sociální prostředí, příčiny a podmínky kriminality

Community policing – může jednak znamenat komunitní přístup k policejní práci, policejní práci orientovanou na službu veřejnosti, anebo společenskou policejní činnost. Zatímco předmětem zájmu tradičních policejních strategií je protiprávní chování, předmětem zájmu community policing jsou následky, které kriminalita způsobuje, vzniklé škody a potenciální hrozby. Jednoduše řečeno je to souhrn takových policejních přístupů, které dokáží identifikovat a pojmenovat řadu problémů v oblasti veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti. V návaznosti na označení jevů pak policie navrhne možnosti opatření jevům předcházející a to nejen vlastních, tedy policejních, ale i takových, na kterých se bude podílet široká veřejnost. Na základě komunikace mezi všemi zmíněnými – tedy policií i veřejností, vznikne řada aktivit, které jsou zaměřené především na odstraňování příčin těchto problémů. Policie se tak chová proaktivně, předchází kriminalitě tím, že navrhuje na základě svých znalostí a zkušeností taková opatření, která jí zamezí už při jejím vzniku. Pojem, jak je zřejmé, nemá ani jednotnou definici, ani jednotný obsah a může se stát, že si pod ním každý zasvěcenec představí něco trochu jiného. Je to tím, že community policing je spíš filozofie než taktika nebo nějaký specifický přístup. A jako filozofie také pracuje s určitým teoreticky odůvodněným názorem na své okolí a postavení člověka, v tomto případě policisty, v něm. Koncept je vždy

naplňován v lokálních variantách, které spojují (mimo jiné) tato základní východiska:³

Policejní práce orientovaná na službu veřejnosti nenahrazuje standardní práci policie na základních útvarech, ale doplňuje ji a významně usnadňuje. Policisté by měli být k aktivní činnosti motivováni částečným přenesením zodpovědnosti za bezpečnostní situaci v „jejich“ lokalitě, s čímž souvisí i relevantní část rozhodovacích pravomocí preventivní aktivity jsou stejnoměrně delegovány na každého policistu v rámci jeho běžných služebních povinností. V lokalitě působí dlouhodobě stejní policisté, aby měli dostatek času získat dobrou místní znalost a aby občané mohli dobře poznat „svého policistu“. Policista v komunitě (termín komunita nahrazuje obvyklý český výraz společenství) společenství lidí, které vzájemně cosi spojuje. Většinou se nám vybaví nejrůznější komunity náboženské, národnostní nebo terapeutické. Lidi ovšem může spojoval i něco zcela prozaičtějšího. „Četník se musí snažiti, aby si osvojil ve svém obvodu co možno důkladnou místní a osobní znalost, neb tím se mu značně usnadní plnění služebních povinností“⁴. V našem případě je to příslušnost k nějaké lokalitě. Může jít o obec nebo město, ve kterém ti lidé prostě bydlí, pracují nebo se tam z nějakých jiných důvodů vyskytují. A vyskytuje se tam také policejní oddělení, stanice nebo prostě jen policista, který organizaci reprezentuje. Mezi každodenní problémy, radosti a starosti této obce patří samozřejmě i otázky veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku. Každý ze společenství má nějakou představu o tom, jak by měla být jeho bezpečnost zajišťována, kdo by to měl dělat a jak on sám se na ní má a může podílet. Budou-li se všichni chovat modelově podle filozofie community policing, pak policie bude s veřejností aktivně komunikovat a nebude se chovat pouze reaktivně – tedy vyšetřovat a řešit kriminalitu, která již nastala. Veřejnost pak přijme svůj spravedlivý díl odpovědnosti za vlastní bezpečnost a bezpečnost celého společenství. Policie nebude považována za jedinou složku, která se o bezpečnost má, může a proto musí

³<http://www.mvcr.cz/bezpecnost/comunity.html>

⁴ služební instrukce pro četnictvo, 1920

starat. Veřejnost oproti tomu bude policií brána jako rovnoprávný partner, na kterého je možné delegovat část odpovědnosti za oblast kontroly kriminality a pochopitelně i veřejného pořádku. Kdo se pod pojmem veřejnost skrývá? V podstatě každý, kdo se podílet na řešení problémů chce, přináší něco podnětného a přijme svůj spravedlivý díl odpovědnosti. Ta se projevuje zejména tím, že disponujeme nějakou schopností cokoliv řešit nebo se na řešení spolupodílet. Výsledkem takové spolupráce v rámci celého společenství mohou být například nejrůznější situační opatření od organizace občůzkové služby přes kvalitní technické zabezpečení až po architektonické úpravy veřejných prostranství.

2 Struktura prevence kriminality

V České republice je prevence kriminality organizována na třech úrovních.

Na meziresortní úrovni – těžiště meziresortní spolupráce spočívá ve vytváření preventivní politiky vlády ve vztahu k obecné kriminalitě a koordinace preventivních činností jednotlivých resortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality a podněcování nových aktivit.

Na resortní úrovni – programy prevence kriminality vycházejí z věcné působnosti jednotlivých ministerstev, obohacují jejich běžné činnosti o nové prvky a přístupy a ovlivňují tvorbu příslušné legislativy.

Na místní úrovni – do níž jsou zapojeny orgány veřejné správy, policie, nevládní organizace a další instituce působící v obcích. Podstatou systému prevence kriminality na místní úrovni je optimální rozložení působnosti v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby i možnosti.

Prvotní úlohu při prevenci kriminality na místní úrovni plní Policie ČR, kdy jednou z priorit policejní práce je orientace Policie ČR na uspokojování bezpečnostních potřeb občanů. V této souvislosti se hovoří o specifické službě veřejnosti. Tento přístup má v praktické rovině řadu různých podob, jejichž společným znakem je bezprostřední komunikace a kooperace s orgány veřejné správy, nadvládními a podnikatelskými subjekty a s občany. Cílem je přijímání takových opatření, která zamezují páchání trestné činnosti v co nejranějším stadiu.

2.1 Systém prevence kriminality v ČR

Systém prevence kriminality je v České republice konstituován na základě usnesení vlády.

K nejzásadnějším z nich patří:

- **Usnesení vlády č. 22 ze dne 20. ledna 1993** ke Koncepci ministerstva vnitra v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti a k doktríně Policie ČR, kterým vláda uložila ministru vnitra ve spolupráci s ministry obrany, spravedlnosti, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy a generálním prokurátorem předložit do 30. června 1993 návrh programů sociální prevence a prevence kriminality.
- **Usnesení vlády č. 31 z 20. ledna 1993** k Návrhu řešení některých problémů spojených s migrací v rámci České republiky. Tímto usnesením bylo mj. uloženo ministru práce a sociálních věcí zpracovat program sociální prevence a program péče o osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody.
- **Republikový výbor pro prevenci kriminality** a ministrům vnitra, spravedlnosti, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, obrany, zdravotnictví a generálnímu prokurátorovi jmenovat do výboru své zástupce.
- **Usnesení vlády č. 341 ze dne 15. června 1994**, kterým vláda schválila Program sociální prevence a prevence kriminality - aktuální stav a východiska do roku 1996 a uložila úkol vypracovat resortní programy činností v oblasti prevence kriminality.
- **Usnesení vlády č. 418 ze dne 12. července 1995** ke Zprávě o plnění Programu sociální prevence a prevence kriminality - aktuální stav a východiska do roku 1996.

- **Usnesení vlády č. 137 ze dne 21. února 1996** ke Zprávě o plnění úkolů vyplývajících z Programu sociální prevence a prevence kriminality - aktuální stav a východiska do roku 1996. Tímto usnesením vláda uvolnila 100 milionů Kč (resp. 50 mil. Kč) ze státního rozpočtu na realizaci programu v roce 1996 a schválila rozdělení této částky do rozpočtových kapitol resortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality. Na základě tohoto usnesení se stali členy výboru i zástupci meziresortní protidrogové komise, Ministerstva financí a Policie ČR.
- **Usnesení vlády č. 491 ze dne 25. září 1996** k systému sdružování a vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na programy sociální prevence, prevence kriminality a prevence drogových závislostí. Tímto usnesením uvolnila vláda České republiky zbývajících 50 mil. Kč ze státního rozpočtu na rok 1996 a schválila systém sdružování a vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na programy prevence kriminality a prevence drogových závislostí v roce 1997, Pravidla pro poskytování účelových dotací obcím v rámci Programu sociální prevence a prevence kriminality a vymezení pojmů prevence kriminality.
- **Usnesení vlády č. 209 ze dne 9. dubna 1997** ke zprávě o plnění úkolů vyplývajících z Programu sociální prevence a prevence kriminality - aktuální stav a východiska do roku 1996 a ke strategii Republikového výboru pro prevenci kriminality do roku 2000.

Odpovědnost za vytváření systému prevence kriminality nese Republikový výbor pro prevenci kriminality. Členy výboru jsou zástupci ministerstev vnitra, spravedlnosti, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, obrany, zdravotnictví, financí, Policie ČR a meziresortní protidrogové komise. Činnost sekretariátu zajišťuje Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR, který zároveň plní roli zprostředkovatele mezi Republikovým výborem pro prevenci

kriminality a obecními zastupitelstvy, nevládními organizacemi a dalšími institucemi vyvíjejícími aktivity v oblasti prevence kriminality.

Základním pilířem systému prevence kriminality v ČR je program prevence kriminality na místní úrovni kde se preventivní programy staly součástí sociální a bezpečnostní politiky měst, ve kterých se zřídila funkce manažera prevence kriminality, který je propojen na odbor prevence kriminality ministerstva vnitra ČR a to virtuálně prostřednictvím elektronických médií tak i fakticky při výměně informací založené na osobních vztazích. Vytvořený systém se opírá o preventivní programy resortů zastoupených v Republikovém výboru.⁵

2.1.1 Primární prevence

Zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené zejména na nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování zejména dětí a mládeže (využívání volného času, možnosti sportovního vyžití). Těžiště primární prevence spočívá v rodinách, ve školách a v lokálních společenstvech.

Jejím základem je budování optimálních podmínek pro rozvoj společnosti

2.1.2 Sekundární prevence

Zabývá se rizikovými jedinci a skupinami osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli, nebo oběťmi trestné činnosti (specializovaná sociální péče), na sociálně patologické jevy (např. drogové a alkoholové závislosti, záškoláctví, gamblerství, povalečství, vandalismus, interetnické konflikty, dlouhodobá nezaměstnanost) a příčiny kriminogenních situací. Sekundární prevence dále směřuje k ochraně hmotných statků, které jsou nečastějším objektem zájmu pachatelů trestných činů.

⁵ Gjuríčová J.: Prevence se musí vyplatit, Informační servis prevence kriminality, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, leden 2006, str. 51.

2.1.3 Terciární prevence

Spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob (pracovní uplatnění včetně rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství, pomoc při získávání bydlení...) Jejím cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí a rekonstrukce nefunkčního sociálního prostředí. Zaměřuje se na předcházení kriminální recidivě. Zde se uplatňují různá poradenská a sociální opatření k začlenění takto resocializovaných osob zpět do společnosti.

2.1.4 Sociální prevence

V této oblasti byly prioritně podporovány projekty směřující k prevenci kriminality mládeže. Patří sem např. vybavení školních hřišť otevřených v odpoledních hodinách pro veřejnost, sídlištních meziblokové sportovní plácky, skate a in line areály. Prakticky ve všech městech zapojených do dotačního systému byl podpořen některý z projektů rozšiřujících nabídku zájmových a klubových aktivit, projektů určených rizikovým skupinám dětí a mladistvých s již zaznamenanými kriminálními delikty a mládeži s výchovnými problémy. Podpořeno bylo zřizování poradenských a krizových zařízení, linek důvěry, nízkoprahových kluboven a řada projektů směřujících k sociálně vyloučeným skupinám obyvatelstva (azylová bydlení, sociální terénní práce – streetwork, rekvalifikační programy atd.). Na řadě míst se výrazně zkvalitnila síť preventivních sociálních aktivit, zlepšila se spolupráce mezi subjekty, které je zabezpečují, stejně jako jejich koordinace na místní i regionální úrovni. Zejména díky dobře vytipovaným opatřením situační prevence dochází ke stabilizaci, nebo dokonce poklesu vývoje trestné činnosti v ošetřených lokalitách.

Konkrétně se jedná o identifikaci podmínek usnadňujících páchání trestné činnosti (mechanismy fungování veřejné správy, přístupnost objektu trestného činu, nízká míra rizika pro pachatele a snadné vytváření zisků z trestné činnosti). **Stručně**

vyjádřeno – sociální prevence se orientuje na pachatele a situační na páchaní trestné činnosti.

2.1.5 Situační prevence

Jejím úkolem je ztížit dostupnost cílů trestné činnosti. Za nejefektivnější jsou považovány projekty na zřizování městských kamerových dohlížecích systémů (dále jen MKDS). Základní charakteristikou MKDS je jejich preventivní funkce, vytváření bezpečných zón v exponovaných lokalitách. MKDS slouží k dohledu na dodržování veřejného pořádku a k předcházení trestné činnosti a přestupků. Zvyšují pocit bezpečí občanů v monitorovaných lokalitách. Zároveň jsou využitelné pro aktuální koordinaci postupu složek integrovaného záchranného systému při ohrožení bezpečnosti občanů. Splňují řadu dalších funkcí pro zkvalitňování života občanů v obcích. Nejčastějším realizátorem MKDS jsou místní samosprávy prostřednictvím městských policí. Z výsledku hodnocení MKDS vyplývá, že kriminalita v monitorovaných lokalitách výrazně poklesla, nebo byla zcela vytlačena.

- Kamerové systémy zvyšují šanci na rychlé dopadení a odhalení pachatelů protiprávního jednání.
- Zaměřují se na ochranu městského majetku i majetku dalších subjektů (bank, obchodních společností, drobných provozoven)
- Chrání zaparkovaná vozidla a před zcizením a krádeží věcí z vozidel.

Díky MKDS mohou strážníci ve větším rozsahu provádět pochůzkovou činnost v ostatních např. okrajových částech měst.

2.1.6 Viktimní prevence

Je založena na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany

před trestnou činností. Užívá metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.

Dále se jedná o rozšiřování určitých zásad ochrany ohrožených osob a co možná k nejširší rehabilitaci osob, které se staly oběťmi trestné činnosti.

Zodpovědnost za oblast primární a sociální prevence spadá do působnosti rodiny, obce a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Sekundární a terciární prevence je s ohledem na odbornou náročnost jednotlivých aktivit záležitostí resortu Ministerstva práce a sociálních věcí a v některých souvislostech i Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva zdravotnictví. Ve specifické části populace působí i Ministerstvo obrany.

3 Příčiny a podmínky kriminality

3.1 Kriminalita a její příčiny

Během posledních deseti let byla v trestné činnosti mládeže zaznamenána řada kvalitativních změn. Při páchání trestné činnosti je zaznamenávána rostoucí agresivita a brutalita. Různé formy násilností se více než v minulosti vyskytují mezi dětmi ve školách (šikana). Novou formou trestné činnosti mládeže je trestná činnost motivovaná nacionalismem a rasismem. Mládež se podílí na trestné činnosti související s prostitucí. Nebezpečnou a obecně ohrožující trestnou činností mládeže jsou anonymní hrozby – požáry, výbuchy. V nepoměrně významnější formě se oproti minulosti vyskytuje mezi mládeží trestná činnost spojená s různými druhy závislostí a s výrobou a distribucí psychotropních a omamných látek. Tento trend bude zřejmě i nadále vzrůstat. Jako příčina je uvedena špatná výchova, či nezvládnutí výchovy již v prvních několika letech života dítěte, či extrémní pubertální stav. Mládež (zejména trestně neodpovědné děti) je častěji než v minulosti zneužívána k páchání trestné činnosti a zapojována do organizovaných zločineckých skupin. Děti jsou zneužívány k šíření dětské pornografie.⁶

Obecně řečeno, že největší příčina kriminality v dnešní době je v prvopočátcích výchovy dítěte.

⁶ O. Novotný, J. Zapletal a kol.: Kriminologie, druhé přepracované vydání, ASPI, Praha 2004, ISBN 80-357-026-2, str.451.

3.2 Kriminální faktory

Jsou rizikové činitele, které motivují, vyvolávají, usnadňují nebo podporují páchaní trestných činů, např. sociálně patologické prostředí (zejména rodinné), závadové party, alkoholismus, drogová závislost, recidiva pachatelů trestných činů, nezaměstnanost, náročný konzumní způsob života, nechuť pracovat, vliv násilí a brutality v médiích, nedostatečné možnosti jak vhodně trávit volný čas.

3.3 Sociálně patologické jevy

Jsou to šikana a násilí, domácí násilí, násilí páchané na ženách a dětech, záškoláctví, problém krize a identity, alkoholismus a kouření, kriminalita a delikvence, drogy a protidrogová prevence, závislost na patologické (chorobné) hře, extremismus, syndrom týraných a zneužívaných dětí, syndrom zavrženého rodiče, rizikové sexuální chování, sekty.

3.3.1 Šikana

Slovo šikana pochází z francouzského slova chicane (týrání) a označuje tělesné, psychické nebo kombinované ponižování, případně týrání jedinců jinými, nejčastěji ve vrstevnických skupinách, čímž dochází k omezování a hrubému porušování integrity osobnosti. Šikana je také opakované ubližování; je to jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat ho. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí, avšak o šikaně hovoříme pouze v případě, když je oběť bezbranná, tedy pokud se jedná o asymetrickou agresi, kdy její iniciátoři většinou útočí ve skupině. Jedná se o asociální jednání, mnohdy trpěné nebo podporované určitou skupinou. Dochází k ní většinou ve škole, na vojně ale i na pracovišti nebo v rodině (opakované posměšky nebo ošklivé poznámky zaměřené na neoblíbené dítě), ale i uvnitř určitého totalitního režimu (tzv. policejní šikanování) a v každém takovém prostředí má charakteristické rysy. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševním a tělesném zdraví. Šikana může být přímá (říkání ošklivých a nepříjemných věcí, bití, kopání, vyhrožování, atp.) nebo nepřímá (drobné naschvály, ignorování, navádění k sebevraždě, jedovaté poznámky, kterými se ztrpčuje život zejména staršímu spolupracovníkovi, pomlouvání, rafinované intriky atd.).

3.3.2 Domácí násilí

Pojem domácí násilí je velmi aktuální a stále více diskutovanou oblastí zahrnující širokou škálu projevů patologického chování. Domácí násilí lze rovněž označovat jako násilí v rodině a zamýšlet se tedy nad rodinou a jejími funkcemi a vlivy v širších souvislostech. Podstatou existence a největší smysluplností rodiny je tedy péče o děti a jejich výchova. Existence rodiny je ale také závislá na utvoření domova, tedy před veřejností skrytého soužití jejích členů v podobě bytu nebo domu. Vliv kulturních tradic a moderní doby do značné míry ovlivňuje práh soukromého působení a práh odpovědnosti společnosti za výchovu dětí v rodině. Rodina (a její fungování) je do velké míry závislá na společnosti, je spojena s ekonomickými aspekty a hospodářstvím, zaměstnaností, sociální a zdravotní úrovní země, což rovněž do značné míry ovlivňuje její prosperitu a stabilitu⁷.

3.3.3 Záškoláctví

Záškoláctví je úmyslné zameškávání školního vyučování. Žák se z vlastní vůle, bez vědomí rodičů vyhýbá pobytu ve škole. Často má souvislost se školní neúspěšností žáka, objevuje se u starších dětí a tento jev má tendenci se prohlubovat. Tímto důvodem je například strach z nějakého vyučovacího předmětu a z jeho zkoušení, nespravedlivého hodnocení nebo z osobnosti učitele, či tresty za nesplnění očekávaného výkonu učitelem i rodiči, často i strach ze spolužáků, nezájem rodičů o dítě a jeho prospěch, ale i přehnaná péče a příliš vysoké nároky.

3.3.4 Problém krize a identity

Hledání vlastní identity je tradičně chápáno jako vývojový úkol pro období adolescence. Přístup k tématu identity se však v posledních letech výrazně mění a z vývojového úkolu adolescence se stává celoživotní téma. Vysoce oceňováno je

⁷ Nešpor, K. : Prevence se musí vyplatit, Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, duben 2004, str.32.

www.mujiweb.cz/veda/nespor

rozhodování podle vlastního přesvědčení, často na úkor tradičních morálních norem. Být sám sebou je jedním z nejdůležitějších motivů adolescentů.

3.3.5 Patologické hráčství

Porucha spočívá v častých opakovaných epizodách hráčství, které dominují v životě subjektu na úkor sociálních, materiálních, rodinných a pracovních hodnot a závazků. Lidé trpící touto poruchou mohou riskovat své zaměstnání, velmi se zadlužit a lhát nebo porušovat zákon, aby získali peníze nebo unikli placení dluhů. Postižení popisují intenzivní puzení ke hře, které lze těžko ovládnout spolu se zaujetím myšlenkami a představami hraní a okolností, které tuto činnost doprovázejí. Toto zaujetí a puzení se často zvyšuje v dobách, kdy je život stresující. Tato porucha se také nazývá „kompulzivní hráčství“, ale tento termín je méně vhodný, protože chování není kompulzivní v pravém slova smyslu a porucha není ani ve vztahu k obsedantně kompulzivní neuróze.⁸

3.3.6 Syndrom zavrženého rodiče

V souvislosti se syndromem zavrženého rodiče - hovoříme o rodiči, který tzv. programuje. Programující rodič se o zavrhovaném rodiči vyjadřuje tak, že vlastně všechno s ním související je špatné, škodlivé až nebezpečné. Může se tak vyjadřovat přímo k dítěti, nebo i k dalším osobám tak, aby to dítě slyšelo. Pravidelný je i citový doprovod takového hodnocení. Záběr je široký - nejen přítomnost, ale vlastně vše v minulosti bylo špatné a v budoucnosti by bylo nejlepší, kdyby zavrhovaný rodič zmizel ze scény. Dítě je přitom citově vydíráno. U dítěte dochází k podstatnému narušení sebedůvěry, vštěpuje se mu totiž do citového života přesvědčení, že jeho druhý rodič je špatný, závadný. Později se dítě v hodinách biologie ve škole dozví o dědičnosti, chromozomech, genech, a tedy také o tom, že přesná polovina jeho genetické výbavy, „jeho krve“ je ze závadného, veskrze

⁸ Nešpor, K: Jak poznat a překonat problém z hazardní hrou, Praha 1999

Nešpor, K: Prevence se musí vyplatit, Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, červenec 2003, str.25.

ničemného člověka. Sebedůvěra a sebehodnocení dítěte tak utrpí citelnou a trvalou ránu.⁹

3.3.7 Rizikové sexuální chování

Čeští adolescenti byli dle mého názoru v minulosti méně informováni o sexuálním chování. Tato situace se v posledních letech zvolna mění k lepšímu, stále však trvá reálné ohrožení značné části mládeže sexuálně přenosnými chorobami, zejména HIV/AIDS. Slušnou informovanost o sexuálním životě a rizikovém sexuálním chování získávají adolescenti většinou až na střední škole, základní škola tu má zřetelný dluh. To je velmi neutěšená situace, protože nejrizikovější skupiny mládeže (promiskuitní, konzumenti drog) začínají sexuálně žít již okolo 15. roku života a jejich informovanost o možném nebezpečí je velmi nízká a jejich ohrožení velmi vysoké.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci rozvoje primární prevence sociálně patologických jevů na školách považuje za základní nástroj prevence v resortu školství tzv. Minimální preventivní program, jehož realizace je pro každou školu a školské zařízení závazné a podléhá kontrole České školní inspekce, a zřídilo na školách funkci školního metodika prevence. Velkou pozornost věnoval rozvoji nových forem práce výchovného poradenství (např. pro děti s výchovnými problémy vznikla nová zařízení – střediska výchovné péče).

Specifický vliv na šíření sociálně patologických jevů mezi mládeží má nepochybně i rychlost kulturních a sociálních změn probíhajících v České republice. Tyto změny předstihují přirozený generační posun v řadě životních postojů, zkušeností a zvyklostí.

⁹ Nekonečný, M: Psychologie osobnosti, Academika, Praha, 1995, ISBN 80-200-0525-0, str. 326.

3.3.8 Sekty

České právo pojem sekta nezná, používá jen termín církve a náboženské společnosti - jakékoliv další hodnocení nepřipadá z právního hlediska v úvahu. Církve a náboženské společnosti působí v ČR na základě Ústavy a Listiny základních práv a svobod; registruje je Ministerstvo kultury.

Z právního hlediska je destruktivní taková církev či náboženská společnost, jejíž činy jsou v rozporu s trestním zákonem (předmětem policejního zájmu však není sekta, nýbrž jedinec - její člen, jenž spáchá trestný čin, např. zanedbání školní výchovy dětí; narušování mravní výchovy; pohlavní zneužívání). V obecně zaběhlé terminologii se hovoří o tzv. sektách a pseudonáboženských organizací. Nejvíce ohroženou a nejčastěji oslovovanou skupinou jsou mladí lidé ve věku 18-25 let. Členství v sektách hledají především lidé, kteří v sobě nosí nějaký problém, trauma, jehož řešení nenacházejí v běžných společenských strukturách. Zájem mladistvých o sekty je často spojen s problematikou hledání vlastní identity, která pubertu a adolescenci ve zvýšené míře doprovází. Jeden z důvodů, proč mladí lidé propadají sektám, je ten, že nabízejí zapojení do skupiny, nadřazené autority, vzájemnou péči členů sekty, pocit významu a naplnění nabízejí jim rodinu, kterou děti postrádaly, přítomnost rodičů, buď fyzickou nebo emocionální.

3.3.9 Alkoholismus a kouření

Přesto, že podávání alkoholu osobám mladším 18 let je trestně postižitelné, již v osmdesátých letech většina adolescentů měla první zkušenost s alkoholem v období mezi 9. a 11. rokem života, alkohol = etanol hladina alkoholu v krvi - množství alkoholu, které se přenáší z krve do mozku a určuje tak úroveň intoxikace alkoholismus - závislost na alkoholu, onemocnění, choroba syndrom závislosti (příznaky): - touha užívat psychoaktivní látku např. alkohol - potíže v kontrole užívané látky - rostoucí tolerance - postupné zanedbávání jiných činností ve prospěch užívané látky a zvýšení - množství času k získávání nebo užívání látky

nebo k zotavení se z jejího - účinku - somatický odvykací stav, je-li látka užívána s úmyslem zmenšit jeho příznaky - pokračování v užívání přes jasný důkaz zjevně škodlivých následků - odvykací stav - syndrom odnětí drogy abstinenční příznak (třes, poruchy spánku, anorexie, pocit těžkého žaludku, úzkost, deprese, neklid, malátnost, slabost, atd. úzus - znamená mírné požívání (konzum) alkoholu, max. 0,6 misúzus - zneužívání, konzumace alkoholu, která porušuje nějakou závaznou normu (např. požívání alkoholu před a při řízení motorového vozidla mladistvými nebo těhotnými ženami).¹⁰

¹⁰ Nešpor, K. Prevence se musí vyplatit, Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, Duben 2004, str. 32.

www.mujiweb.cz/veda/nespor

3.4 Podmínky biologické

Zhruba polovina budoucích delikventů jsou děti trpící tzv. syndromem hyperaktivity. Už jako malé jsou tyto děti neklidné, nesoustředěné, impulzivní, někdy těžko utišitelné a negativně reagující na nové podněty. Takové dítě může spotřebovat několikrát více matčiny energie a trpělivosti než dítě klidné a spokojené. Bylo dokázáno, že budoucí delikventi mají mnohem více úrazů a nemocí již před třetím rokem života – představují tedy pro matku, otce i sourozence větší zátěž než jiné děti. Ten kdo má hyperaktivní dítě na starosti, by měl být především v dobré kondici a v pohodě sám by měl být často střídán a měl by mít možnost odborné porady, neví-li si s chováním potomka rady. K poradám jsou způsobilí někteří pediatři, někteří dětské psychologové, později i někteří pedagogové. Na západ od našich hranic existují svépomocná sdružení matek i rodičů těchto neklidných dětí, některá z nich si zvou k diskusím i odborníky. Svěpomocná skupina je prostředím, kde je možno porovnávat výchovné strategie, posilovat výchovný optimismus a korigovat nerealistická očekávání rodičů. Už v prvních letech života těchto dětí mají totiž někteří rodiče sklon na výchovu rezignovat, někteří zas zbytečně přitvrzují, jiní trpí přílišnými pocity viny. Kontakt s rodiči podobně se chovajících dětí pro ně může být užitečný. Říká se, že neklidné dítě by mělo mít možnost uvolňovat přebytek energie, a doporučují se pro ně zejména různé druhy sportu. Do jisté míry tento recept funguje. Je jen třeba vědět, že neklidné dítě nemá více energie než jiné děti. Potřebuje častý oddech a pestrý mnohostranný program. Neprospívá v monotónním prostředí. I když dítě není od narození neklidné a těžko zvladatelné, má ve svém vývoji naprogramováno několik období vzdoru. První přichází mezi druhým a třetím rokem, poslední období se odehrává na prahu dospělosti, někdy i po jejím formálním dosažení. V těchto obdobích děti často pod špatným vlivem přátel či party podléhají návodům na trestné činy. V těchto obdobích musí umět vystoupit rodič jako autorita, musí stanovit chování dítěte jasné meze, případně uplatnit sankce za jejich překročení. Problém je mimo jiné v tom co je to přiměřená

sankce. Bití dětí jako výchovný prostředek již většina odborníků zavrhuje, v některých zemích je dokonce považováno za trestný čin. U nás se ale stále praktikuje hodně – rozrušený rodič netuší, že jeho prchlivost a agresivita je vštěpovaným modelem chování. V mnoha případech by byla dostatečnou sankcí slovní výhrada – i velmi malé dítě dokonale rozumí tónu řeči. Rodič prochází v období dospívání svého potomka těžkou zkouškou, ale ani on by neměl odpoutávání dítěte vnímat jako přetrhání všech pout. Mnoho výzkumů ukázalo že rodiče mají k dospívání svých dětí dvojitý postoj – na jedné straně je těší dospělost a samostatnost dětí, na druhou stranu v sobě nedokáží potlačit zaběhnutou roli ochránců a pečovatелů. Navíc v tomto období dítě o svoji autonomii tvrdě bojuje. S dítětem by se mělo zacházet s citem, do ničeho ho nenutit, pozorně vyslechnout všechna přání, i přes to, že většina z nich není splnitelná. Pokud je nějakým způsobem přerušen kontakt mezi rodičem a dítětem, vinou rodiče, dítě se snaží dosáhnout nezávislosti na rodičích jakýmkoli způsobem (obstarávání peněz drobnými krádežemi, šikanou, dealerstvím v nejhorším případě)¹¹

¹¹ O. Novotný, J. Zapletal a kol.: Kriminologie, Eurolex Bohemia, Praha, 2001, ISBN 80-86432-08-4, str. 419.

3.5 Podmínky psychologické

Trestná činnost dětí a mladistvých se v mnoha ohledech liší od trestné činnosti ostatních věkových skupin pachatelů. To je dáno stupněm psychického a somatického vývoje, vlastnostmi, zkušenostmi i motivy k páčání trestné činnosti. Mládež páchá trestnou činnost častěji se spolupachateli a ve skupině. Trestná činnost je ve většině případů páčána živelně pod vlivem momentální situace (převládá emotivní motivace oproti rozumové). Impulsem pro trestnou činnost je v řadě případů alkohol, případně jiná návyková látka zvyšující agresivitu a nepřiměřené reakce. Příprava trestné činnosti je nedokonalá, obvykle schází prvek plánování, častá je i nedostatečná příprava nástrojů ke spáchání trestného činu. Trestná činnost se vyznačuje neúměrnou tvrdostí, která se projevuje devastací, ničením předmětů a znehodnocením zařízení. Některé znaky způsobu spáchání trestné činnosti souvisejí se somatickými znaky pachatele, např. vyšší rychlost pohybu, mrštnost, obratnost, menší postavou a nižší váhou. Výběr předmětu útoku je určován jiným hodnotovým systémem než u dospělých. Mladí pachatelé často odcizují předměty, které momentálně potřebují, nebo které se jim vzhledem k věku líbí (např. automobily, motocykly, zbraně, televizory, videa, oblečení, alkohol, cigarety) Věci získané z trestné činnosti bývají rozdělovány ve skupině. Finanční prostředky se zpravidla utrací společně. Při rozdělování je patrná hierarchie a podíl na spáchané trestné činnosti¹².

Z hlediska občanského práva se každý člověk stává občanem okamžikem narození a má tudíž způsobilost k právům a povinnostem a způsobilost k právním úkonům. Právní status dítěte je definován s odkazem k věku. Právní normy používají v zásadě dva termíny. První termín – nezletilec, je užíván pro oblast práva soukromého. Zletilost jako plná způsobilost osoby svým vlastním právním jednáním nabývat práv a zavazovat se, vzniká podle občanského zákoníku dosažením 18 let. Mezi právním

¹² O. Novotný, J. Zapletal a kol.: Kriminologie, Eurolex Bohemia, Praha, 2001, ISBN 80-86432-08-4, str. 419.

statutem dítěte mladšího 15 let a adolescentem mezi 15. – 18. rokem věku není podstatný rozdíl. Zásadní rozdíly jsou však v oblasti trestního a přestupkového práva, neboť s věkovou hranicí 15 let je spojen vznik trestní odpovědnosti. Mladistvý je tedy termín důsledně užívaný trestním právem pro věkovou skupinu 15 – 18 let.

Přestože primárně je nutné právní postavení dítěte odvozovat z práva ústavního (narozením se každá lidská bytost stává občanem určitého státu), je základ právního postavení dítěte tradičně odvozován z práva rodinného, kde jsou upraveny zásadní vztahy mezi rodiči a dětmi.

3.6 Podmínky sociální

Kriminologické výzkumy a zkušenosti sociálních pracovníků, policistů, trestních soudců a státních zástupců i personálu věznic potvrzují, že pachatelé trestné činnosti mají celou řadu společných sociálních charakteristik (kombinaci tzv. znaků do anomických syndromů) a společných zkušeností, které do značné míry předurčují jejich asociální vývoj. K nejtypičtějším patří disfunkční rodina, změna opatrovnických vztahů a dětství a dospívání, problémy související se školní docházkou, ztroskotání v povolání, generační úpadek, nízký sociální statut, sociální a kulturní vyloučení, snížený intelekt, drogová a alkoholová závislost, extrémistické postoje apod.

Tyto tzv. predikátory delikventního chování jsou důsledkem celé řady příčin a okolností které delikventnímu chování předcházely, provázely jej a umocňovaly jeho vývoj.

Příčiny sociálně delikventního chování lze zásadně členit do dvou kategorií. K té první patří vnitřní příčiny spojené přímo s osobou pachatele. Do této skupiny jsou řazeny faktory biologické, psychologické a fyziologické. Tyto faktory tkví v dispozicích – zděděných a vrozených vlastnostech jedince a v jeho fyzické konstituci a v ranném vývoji.¹³

Druhou skupinu tvoří příčiny vnější, spočívají v oblasti sociální – v širším a užším slova smyslu související se sociálním prostředím, v němž jedinec žije, bydlí a komunikuje. Tato skupina příčin zásadně ovlivňuje proces socializace – vrůstání jedince do společnosti i jeho schopnost přijímat obecně uznávané normy a vzory chování.¹⁴

¹³ O. Novotný, J. Zapletal a kol.: Kriminologie, Eurolex Bohemia, Praha, 2001, ISBN 80-86432-08-4, str. 419.

¹⁴ O. Novotný, J. Zapletal a kol.: Kriminologie, Eurolex Bohemia, Praha, 2001, ISBN 80-86432-08-4, str. 419.

4 Rozbor prevence kriminality

4.1 Preventivní programy a politika státu

Priority resortních programů prevence kriminality

Vycházejí z kompetencí jednotlivých ministerstev, obohacují jejich běžné činnosti o nové prvky a přístupy k předcházení sociálně patologickým jevům (kriminalita je chápána jako nejextrémnější článek sociální patologie), přičemž se zaměřují na primární, sekundární a terciální úrovni na potencionální pachatele trestných činů i jejich oběti, na vzdělávání pracovníků svých resortů v těchto oblastech - např. sociálních pracovníků, pedagogů, policistů.

Ke konstituování preventivního systému přispěly i preventivní programy resortů zastoupených v Republikovém výboru. Vznikla řada nových institucí a profesí nezbytných pro rozvoj systému prevence kriminality v České republice. V oblasti sociální prevence byl vytvořen systém akreditací nadvládních organizací a udělování licencí odborným pracovníkům. Byl kladen důraz na profesní vzdělávání a zpracování metodik úspěšných projektů a nejrůznějších informačních materiálů. Při všech okresních ředitelstvích Policie ČR byly zřízeny tzv. Preventivně informační skupiny Policie ČR. Činnost policejních preventistů je zaměřena na spolupráci s orgány veřejné správy při přípravě a realizaci preventivních opatření. (komunity policing), na poradenskou činnost občanům, na preventivně osvětovou práci s mládeží a na přípravu a distribuci materiálů z oblasti prevence kriminality.¹⁵

Při vytváření preventivních programů na místní úrovni bude kladen důraz na situační prevenci. Projekty sociální prevence by měly být z těchto prostředků podporovány doplňkově.

¹⁵ Gjuričová, J: Prevence se musí vyplatit, Informační servis prevence kriminality MV, leden 2006, str. 51.

4.1.1 Zhodnocení situace

Výrazně se zvýšilo podvědomí veřejnosti o legálních metodách ochrany před trestnou činností a informovanost občanů o preventivních aktivitách. Prevence kriminality se ve městech a obcích stala srozumitelným pojmem a má velkou odezvu.

V minulých letech vznikla potřeba metodicky zpracovávat a finančně zabezpečit složité meziresortní projekty zaměřené na snižování trestné činnosti v rámci specificky ohrožených sociálních skupin. To se týká zejména dětí, mladistvých a sociálně deprivovaných romských komunit.

4.2 Prevence v rámci jednotlivých regionů

Studie kriminality jsou obvykle prováděny v jednotlivých městských oblastech. Více zločinů je ze zkušenosti hlášeno ve standardních velkoměstských celcích než v menších městech a venkovských oblastech. Avšak většina statistik kriminality přesně neidentifikuje charakteristiky hlavních příčin této vysoké míry kriminality ve velkých městech, tj. příčin které tkví v samotném městském prostředí. Snahou je pouze přijmout tento fakt jako stálý faktor a předpokládat, že v městském prostředí existuje cosi co je mu dáno (proti oblastem venkovským) a co zapříčiňuje tuto zločinnost. Většina nedávných vysvětlení zločinnosti vychází ze sérií subkultur jejichž přítomnost byla v městských oblastech zjištěna. Zločinné subkultury samozřejmě existují také ve venkovských oblastech, ale tyto oblasti přitahovaly pozornost kriminologů vždy mnohem méně.

Toto tvrzení je vyvozeno z několika předpokladů:

- Zločinné chování je naučeno.
- Toto chování je naučeno v interakci s osobami v procesu komunikace.
- Naučení se zločinnému chování se odehrává v malých sociálních skupinách.
- Naučení se zločinnému chování zahrnuje jak techniku spáchání zločinů, tak i specifické řízení motivům tendencí, rozumových vysvětlení a postojů.¹⁶

V roce 1999 byl vládou schválen materiál Návrh systémového přístupu k péči o dětské a mladistvé delikventy, jehož součástí byl projekt Centrum včasné intervence zařazený do programu prevence kriminality. Projekt se realizuje od roku 2001, jeho posláním je rychlá a efektivní spolupráce příslušných institucí v situacích, kdy se děti a mladiství dostávají do konfliktu se zákonem. Na základě vyhodnocení projektu byla v roce 2003 zpracována metodika systému včasné intervence, která je nabídnuta obcím s rozšířenou působností.

¹⁶ Grantový projekt GaČR 103/99/1596, Lidé v ulici

Velká pozornost byla věnována projektům v rámci sociálně deprivovaných romských komunit. Jednalo se především o nabídku volnočasových a vzdělávacích aktivit, terénní sociální práci a poradenskou činnost pro děti a mládež. Projekty byly součástí preventivních programů na místní úrovni i resortních programů. Rada vlády pro záležitosti romské komunity od roku 2000 realizuje program Podpory terénních sociálních pracovníků, jehož cílem je rozvoj sociální práce přímo v místech výskytu nejhorších problémů. Terénní sociální práce v sociálně vyloučených romských komunitách se ukázala jako jedna z nejefektivnějších forem činností podporující integraci romské komunity.¹⁷

¹⁷ Gjuričová, J: Prevence se musí vyplatit, Informační servis prevence kriminality MV, leden 2006, str. 51.

4.3 Porovnávání kriminality a prevence jednotlivých regionů

Počet a závažnost trestných činů se bude lišit podle místní lokality. Záleží také na národnostním složení, na rasistické orientaci, mentalitě občanů a spolupráci města či obce podporovat projekty pro snižování trestné činnosti. To zejména u dětí a mladistvých, či u dětí s výchovnými problémy. Stupeň účinnosti prevence záleží na kreativním tvoření zaměstnanců různých institucí pro tuto problematiku určených. Jde především o psychology, pedagogy se zaměřením na speciální pedagogiku a v neposlední řadě je zde nutnost mnoha sponzorů.

Konkrétně lze zcela jistě bez problémů porovnat množství trestných činů v severní části České republiky a např. na jihu Čech. Je zřetelné, že se liší složení národnostních menšin, z čehož je jasně vyvoditelné procento trestných činů s jasným rasistickým motivem. Je nutno podotknout, že se tento odstavec již netýká pouze dětí a mladistvých.

V České republice existují 2 druhy prevence:

Celostátní – je většinou daná zákonem, nebo psaným pravidlem, které je vydané jako doplněk zákona.

Specifická pro určitý region – je to ještě rozšířenější verze zákona, ale není právně doložená, tudíž soudně nevymahatelná. Každá obec má různé typy těchto prevencí a je platná pouze pro tu danou obec.

Nárůst kriminality v České republice má celou řadu příčin. Preventivní postup proti kriminalitě proto předpokládá hlubokou analýzu těchto příčin a účinnou eliminaci negativních vlivů.

4.4 Jednotlivé programy

4.4.1 Programy vztahující se k mládeži

V těchto programech je vesměs potřeba snížit úmrtnost a zdravotní postižení působené nehodami a násilím páchaným na dětech. Zvýšit dodržování doporučeného postupu pro všechny praktické lékaře při podezření ze syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, včetně komerčního sexuálního zneužívání dětí a podporování vytváření sociálně preventivních programů zamezujících páchaní násilí na dětech. Je potřeba pokračovat v procesu transformace a humanizace dětských psychiatrických oddělení a léčeben, vydat příslušné standardní pokyny a zrevidovat příslušné postupy. Mělo by se pokračovat v řešení problematiky domácího násilí a obchodu s lidmi a zapojit se do řešení problematiky prevence násilí na dětech, mladistvých a ženách.

Je obvyklé, že dítě nedělá to co po něm rodiče chtějí, dělá to, co mu rodiče předvádějí. Nejjednodušším měřítkem rodičovského zájmu o dítě je množství společně stráveného času. Společná činnost či konverzační téma se již najdou snadno samy. Rodiny produkující kriminálníky jsou ve většině případů charakterizovány jako rodiny s atmosférou chladu, odmítání, agresivity a bezcitnosti. Naproti tomu rodiny nevychováající kriminálníky dokážou dětem, dokáží dětem vštípit ušlechtilé zájmy. Toto vštěpování začíná již výběrem hraček (chlapci nepotřebují nutně hračky ve tvaru zbraní atd.), společnou prací, výlety, dovolenou, vyprávění příběhů uchovávaných rodinnou tradicí, návštěvou kulturních podniků, komentování filmů a televizních pořadů, atd. je tedy podmíněno společným trávením času.

4.4.2 Programy vztahující se k dospělé populaci

Programy podporující dospělé populaci je určena sdružením (sportovním a turistickým svazům, klubům, spolkům, atd.) a podnikatelským subjektům (právníckým nebo fyzickým osobám) na rekonstrukci a vybudování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro sportovně rekreační aktivity účastníků

cestovního ruchu ve formě dotace až do výše 50% celkových rozpočtových investičních nákladů.

Existují i programy výstavby podporovaných bytů (tzv. bytů na půl cesty), které jsou určeny pro osoby nacházející se v nepříznivé situaci zapříčiněné konfliktním způsobem života nebo rizikovým prostředím, ve kterém žijí, případně absencí rodinného zázemí (např. osoby propuštěné z výkonu trestu, osoby mající problémy s dodržováním povinností spojených s nájemním bydlením)¹⁸

4.4.3 Obecné

Hlavním cílem všech programů je pružně reagovat na aktuální problémy v oblasti kriminality a negativní vývoj kriminálně rizikových jevů, jejichž řešení není na místní úrovni možné, a při nichž je žádoucí interdisciplinární přístup. Souvisejícím cílem je vytvoření jednotné metodiky tvorby projektů, systému profesního vzdělávání pracovníků, kteří v uvedených oblastech pracují, a systému financování těchto projektů z veřejných zdrojů.¹⁹

4.4.4 Programy vztahující se k Jindřichovu Hradci

Město Jindřichův Hradec s územním obvodem 7427 ha a s 22792 obyvateli bylo do projektu prevence kriminality na místní úrovni zařazeno v roce 2004 na základě zpracovaného projektu na řešení situační prevence při zavedení městského kamerového dohlížecího systému s pěti kamerovými body v centru města, kde nejvíce dochází k trestné činnosti. Tento systém odhalil mnoho protiprávního jednání a pomohl tak v boji proti kriminalitě a velice se tak osvědčil i v preventivní funkci, která odradí potencionální pachatele od páchání protiprávního jednání. Vzhledem k tomuto jednoznačnému přínosu oblasti prevence plánuje město

¹⁸ J. Zapletal a kol.: Prevence kriminality, Policejní akademie ČR, Praha, 2000, ISBN 80-7251-047-9, str. 102.

¹⁹ www.mvcr.cz/prevence

rozšíření tohoto systému o dva kamerové body v dalších problematických místech města.²⁰

V oblasti sociální prevence je nabízena občanům města široká nabídka volnočasových aktivit pořádaním zájmových, kulturně výchovných a sportovních činností. Jsou pořádány letní tábory pro děti ve spolupráci s domem dětí a mládeže. Pod záštitou BESIPu za účasti Policie ČR se pořádají dopravní soutěže pro děti, republikové akce jablko – citron, po zebře bezpečně a projekt Ajaxův zápisník do kterého se zapojují okolní školy.

²⁰ Muler, L a kol.: Partnerství, Program prevence kriminality na místní úrovni pro rok 2006

4.5 Příprava a realizace programů prevence kriminality

Odbor prevence kriminality každoročně vyhlašuje tzv. dotační programy určené právě obcím. Obce předkládají návrhy vlastních preventivních opatření a řešení bezpečnostních problémů, se kterými se potýkají. Celá koncepce těchto programů je od počátku založena na jednoduchém principu: Místní problémy se mají řešit na místní úrovni za spoluúčasti všech zainteresovaných subjektů. Celý postup se pak odvíjí od precizní analýzy bezpečnostní situace, přes zmapování místních zdrojů, aktivizaci všech, kteří chtějí převzít svůj díl odpovědnosti až po návrhy vlastních opatření. Toto vše vychází z filozofie komunity policing.

Cílem tohoto je také přiblížit policii běžným bezúhonným občanům a zvýšení bezproblémových kontaktů s nimi.

Základní předpoklad realizace programů prevence kriminality je spolupráce orgánů k tomu určených. Poskytovat metodickou pomoc při vyhodnocování analýzy bezpečnostní situace kraje a při zpracování a při zpracování programů prevence kriminality reagujících na specifika kraje.

Jedna z nejjednodušších prevencí kriminality je sousedství. Dobře fungující sousedství znamená větší míru veřejné kontroly a tím i nízkou míru kriminality. Jednoduše řečeno, pokud lidé bydlí ve stejném panelovém domě, jistě jim nebude lhostejný rozbitý výtah, jelikož je to majetek všech. Z toho vyplývá, že si lidé v takovém domě budou bránit své cennosti, protože není vyloučeno, že zloděj řádící u sousedů nezavítá i k nim. Toto soužití má velký význam při poskytování vzájemné pomoci v denním životě i v problémových situacích. Jeho úloha narůstá u těch skupin obyvatelstva, které jsou vázány na místo bydliště, např. matek s malými dětmi, důchodců, invalidů, atd.

4.6 Zhodnocení a plán prevence

4.6.1 Na regionálních úrovních

- Pokračovat v realizaci programů prevence kriminality na regionálních úrovních a programů prevence na místních úrovních – PARTNERSTVÍ.
- Spolupracovat s orgány krajů v oblasti sociální prevence, připravovat metodické materiály, koordinovat aktivity v oblasti prevence na nižší úrovni státní správy a samosprávy.
- Spolupracovat s krajskými úřady a poskytovat jim metodickou pomoc při zapojování do systému prevence kriminality na místní úrovni a při plánování preventivních opatření, která přesahují hranice jednotlivých obcí.

4.6.2 Celkových preventivních programů a opatření

Cílem je zkvalitňování systému prevence kriminality po stránce analytické, vyhodnocovací, personální, informační a metodické a zajištění rovnocenného postavení preventivního systému České republiky v rámci obdobných systémů demokratických zemí.²¹

4.6.3 Plán prevence na rok 2007

Základním úkolem Strategie prevence kriminality na rok 2007 je omezování příležitostí k páčání trestných činů. Konkrétně se jedná o cílené aktivity orientované na identifikaci a nápravu slabých míst v legislativě, v organizaci práce institucí veřejné správy, Policie ČR, finančních, podnikatelských a soukromých subjektů, které umožňují pachatelům dopouštět se trestné činnosti s minimální mírou rizika a s vysokou pravděpodobností zisku.²²

²¹ www.mvcr.cz/prevence

²² Gjuričová, J: Prevence se musí vyplatit, Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, leden 2006, str. 51.

Příležitosti jsou jedním z hlavních příčin všech trestných činů (majetkových, násilných, mravnostních, ekonomického charakteru...), jsou vysoce specifické podle druhu spáchaného trestného činu, soustřeďují se v určitých lokalitách a časech a úzce souvisí s každodenním pohybem aktivit osob (cesty do práce, z práce, do školy a ze školy, za zábavou...) Příležitost lze omezovat preventivními patřeními, a to zejména prostředky situační prevence, které znesnadňují páchaní trestného činu, zvyšují rizika pro pachatele, že bude dopaden, snižují zisky z trestné činnosti a odstraňují záminky pro trestnou činnost.

Prioritně budou v následujícím roce podporovány projekty prevence týkající se majetkové kriminality, násilné kriminality, kriminality s rasistickým podtextem, projekty směřující ke zvýšení bezpečnosti v silničním provozu. Nejvíce budou podporovány projekty zaměřené na děti a mládež. Cílem těchto projektů je ochrana lokálních komunit před kriminalitou, zvyšování pocitu bezpečnosti občanů a kooperace všech institucí působících na místní úrovni v oblasti prevence a integrace.²³

²³ Gjuríčová, J: Prevence se musí vyplatit, Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, leden 2006, str. 51.

5 Konkrétní preventivní programy a opatření

5.1 Vymezení programů prevence

Program PARTNERSTVÍ: tento program nahradil programy dosavadní a reaguje na všechny závěry sociologických šetření a občasné na požadavek přiblížit policii běžným bezúhonným občanům. Je založen na úzké spolupráci lokálních partnerů a v tom plynule navazuje na programy předchozí. Nová je ale úloha policie. S vědomím, že má v lokalitě specifickou a nezastupitelnou úlohu, jí byla svěřena klíčová iniciační role. Policie má přesný přehled o bezpečnostní situaci a stavu veřejného pořádku v obci a proto právě ona kdo by měl upozornit na problémové a nebezpečné místo, kde se opakovaně děje něco nepatřičného. Na základě analýz, poznatků získaných od občanů a během vlastní práce vyze zástupce samosprávy k jednání. Společně s nimi a dalšími lokálními partnery pak hledají řešení a vytvářejí projekt, který buď komplexně bezpečnostně ošetří problémovou lokalitu, anebo nějaký specifický problém.²⁴

Program PARTNERSTVÍ v EU: Town-Twinning je program Evropské unie, který je již nyní přístupný pro Českou republiku. Program podporuje a financuje budování nadnárodního partnerství a mezinárodní spolupráce malých obcí, což by mělo pozitivně ovlivnit větší provázanost regionů, zejména kontakty v oblasti cestovního ruchu i malého a středního podnikání. Lépe se poznat a porozumět si - to je původní myšlenka, která stála za hnutím Partnerství měst. V současné době partnerství spojuje zastupitelstva měst a obcí z celé Evropy a vytváří mezi nimi hustou občanskou síť.²⁵ Partnerství nabízí příležitost dozvědět se více o každodenním životě občanů ostatních evropských zemí, hovořit s nimi a vyměňovat si zkušenosti a společně rozvíjet projekty dotýkající se problémů obecného zajmu, jako je místní

²⁴ www.mvcr.cz/prevence

²⁵ www.mwcr.cz/prevence

integrace, životní prostředí, hospodářský rozvoj a kulturní rozdíly. Pro Partnerství měst je charakteristické široké zapojení občanů a může proto být významným příspěvkem k rozvoji evropského občanství. S tímto cílem uděluje Evropská komise granty aktivitám v rámci Partnerství, které zahrnují vzdělávací programy o aktuálních evropských problémech. Přednost je dána aktivitám, do nichž se zapojují města a zastupitelstva v kandidátských zemích do nového partnerství, vícestranným aktivitám a projektům, které zapojují mladé lidi nebo znevýhodněné skupiny. V roce 2002 obdržela Komise více než 2500 žádostí o grant. Roční rozpočet 12 milionů eur umožňuje Komisi podpořit přibližně 1300 projektů. Narůstající účast měst a zastupitelstev z kandidátských zemí jim pomohla navázat kontakty s místními komunitami uvnitř Evropské unie, získat zkušenosti s řešením evropských problémů a seznámit se s procedurami vyžadovanými v rámci EU. Každoročně uděluje Evropská komise 10 „Zlatých hvězd Partnerství měst“ deseti vynikajícím projektům, které podstatně přispěly k evropské integraci.

Preventivně informační skupiny: tyto skupiny byly vytvořeny v devadesátých letech minulého století za účelem komunikace policie s veřejností. Vytvořila se tím síť okresních a krajských specialistů na informování veřejnosti o práci policie a současně o možnostech ochrany před trestnou činností. Úloha těchto specialistů a objem jejich činnosti se během let vyvíjely. Zaměřují se zejména na mládež formou besed ve školách, letních táborech a to jak v oblasti dopravní výchovy, drogové závislosti, tak i ochrany života, zdraví a majetku.

Prevence propiska: při hledání způsobu jak rychle identifikovat majitele konkrétního předmětu bylo vycházeno z projektu prevence kriminality v Anglii, realizovaného před několika lety. Jeden z tamních preventivních projektů vykazuje řešení shodných problémů a po přepracování na podmínky v ČR, bylo možno myšlenku využít i v rámci projektu prevence kriminality v městě Brně, případně po celé ČR.

Prevence ve formě předčasné léčby deviace: I když víme, že sexuální deviace nelze úplně vyléčit, v dnešní době je možnost léčit ji alespoň částečně. Léčba spočívá v komplexním působení zahrnujícím především psychoterapii a farmakoterapii. V rámci psychoterapie se pacient může dozvědět o své sexuální poruše a dozví se o pro něho přijatelných způsobech řešení sexuálních problémů, naučí se svou deviací žít bez konfliktu se zákonem. Hormonální léčba pak potlačí hladinu jeho sexuálních potřeb na takovou úroveň, kterou je schopen vůlí kontrolovat a zvládat. V případě nejnebezpečnějších deviantů, především sexuálních agresorů a sadistů (zvláště pak těch, kteří již vraždili), je plně odůvodněná i léčba chirurgická, tedy kastrace. Ta spočívá v odnětí varlat, které jsou hlavním zdrojem mužského hormonu, testosteronu. Po kastraci je pacient trvale nesexualizován, jeho sexuální potřeby jsou omezeny na minimum a i když zůstává i nadále deviantní, je velmi málo pravděpodobné, že by svůj čin zopakoval.

Protidrogová prevence: V naší zemi existuje množství filozofických přístupů k protidrogové prevenci, ještě více zpracovaných projektů, různých uplatňovaných preventivních aktivit i nemalý počet subjektů, které se touto problematikou zabývají. Většina z nich o sobě tvrdí, že snižují poptávku po drogách, avšak při bližším pohledu na věc lze snadno zjistit, že jen velmi omezený počet preventivních programů byl analyzován nebo se objektivně ukázal jako prokazatelně efektivní. Hlubší kritičtější analýzy protidrogových preventivních programů nejsou zpravidla v kurzu, neboť mnoho jejich realizátorů prožívá oprávněné obavy, že prokáže-li se jejich neefektivnost, mohl by být ohrožen zdroj a přísun finančních prostředků. Proto nejčastějším kritériem hodnocení účinnosti realizovaných preventivních aktivit bývá prezentace postojů členů cílových skupin v dimenzích líbilo se mi to - nelíbilo se mi to. Je však dostatečně známo, že mnoho věcí, které se líbí, nemusí být vůbec k ničemu. Nezřídka bývá tento přístup i důsledkem nedostatku odborných znalostí osob aktivně zapojených do preventivních programů, které často nevědí jak hodnotit efektivitu provádět. Ať jsou však důvody jakékoli, je faktem, že absence

hodnotících nástrojů, umožňujících sledovat efektivitu protidrogových preventivních aktivit jednoznačně brzdí proces zdokonalování a rozvíjení preventivních programů, negativně ovlivňuje účelnost vynakládání finančních prostředků do protidrogové prevence a v konečném důsledku i nepříznivě působí na vývoj drogové scény ve vztahu k naplňování cíle, jímž je snižovat poptávku po drogách. Za těchto okolností je protidrogová prevence korumpovatelná, nekoordinovaná a populistická s neprokazatelným efektem. Má-li mít protidrogová prevence určitou budoucnost, musí být na odpovídající vědecké úrovni, musí být otevřená diskusi a kritice. Tato otevřenost se samozřejmě týká i základních zdrojů, kterými jsou lidský potenciál, čas a samozřejmě i peníze. Při hodnocení preventivních programů je nutné nejen stanovit kritéria úspěšnosti, ale zároveň i vymežit způsob, jak ke sledovaným ukazatelům přiřazovat výkonové výstupy. Současně musí být k dispozici i metodické nástroje, umožňující porovnávat efektivitu různých typů intervence ve velmi rozdílném sociálním prostředí. To předpokládá identifikovat kritéria účinnosti uplatňovaných preventivních aktivit, která pokrývají celou oblast prevence.²⁶

Mobilní dětské dopravní hřiště: Cílem projektu je vybudování mobilního dětského dopravního hřiště, obsluhovaného pracovníky Městské policie Olomouc. Hlavním důvodem vzniku tohoto projektu jsou stále narůstající počty úrazů dětí v souvislosti se zvyšujícím se silničním provozem ve městě. Toto mobilní hřiště by bylo přesunováno přímo k cílovým skupinám tj. k žákům prvního stupně, a přímo v areálu základní školy či v její blízkosti by přispívalo k praktickému upevnění zásad bezpečného chování chodců a cyklistů v silničním provozu, získaných v hodinách dopravní výchovy.

Pozitivní diváctví a bezpečný stadion: Projekt si vzal za úkol přispět ke snížení kriminality při fotbalových utkáních na Andrově fotbalovém stadionu. Tento projekt

²⁶ www.mwcr.cz/prevence

vznikl jako reakce na vzrůstající projevy násilí a vandalismu při fotbalových utkáních.

Projekt se skládá ze dvou částí: situační prevence a sociální prevence.

Situační prevence řeší aktuální stav zřízením kamerového systému v areálu fotbalového stadionu. Tento projekt vychází z poznatků policie, že při monitorování dochází k eliminaci anonymity, což má za následek zmírňování projevů jakékoliv formy trestné činnosti.

Sociální prevence spočívá ve vybudování klubového zařízení pro mladé fotbalové příznivce. Smyslem tohoto zařízení budou pravidelné schůzky pod vedením vytipované fotbalové hvězdy. Aktivity budou směřovány tak, aby vedly k postupnému zmírňování a odstraňování nevhodného chování fanoušků při fotbalových zápasech.

Program prevence kriminality v médiích: Jedná se o projekt, týkající se medializace preventivních aktivit. Konkrétně jde o výrobu přibližně pětiminutových instruktážních filmů z oblasti prevence, bude se jednat o projekty Bezpečná ulice, Pojízdne preventivní pracoviště a Komunitní práce s rizikovou mládeží. V rámci tohoto projektu bude také připraveno několik informačních filmů o realizátorech Komplexního součinnostního programu Města Olomouce. Zejména půjde o gestora, kterým je Město Olomouc, dále o Nadaci Bezpečná Olomouc a Městskou policií, která je v tomto programu od počátku a nově také o preventivní informační skupinu Policie ČR. Tyto filmy by byly pravidelně vysílány v Městském informačním vysílání kabelové televize Města Olomouce. Vysílání bude probíhat nepřetržitě 24 hodin a měnit by se mělo po týdnu.²⁷

Program bezpečně na silnici: Projekt je realizován v rámci Komplexního součinnostního programu prevence kriminality a je zaměřen na bezpečnou dopravu. Projekt podporuje snižování dopravní nehodovosti a úrazovosti v dopravě ve městě

²⁷ Gjuríčová, J.: prevence se musí vyplatit, Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, květen 2004, str. 34.

Olomouci, s cílem chránit především nejohroženější účastníky silničního provozu - děti a senioři.

Projekt je realizován v několika částech:

Vytipovali se nejrizikovější místa v oblasti dopravy v okolí základních škol a formou nástřiků na vozovku umístěny bezpečnostní výstražné značky.

Policisté realizovali besedy a přednášky na školách, které by měli přispět k informovanosti dětí o bezpečnosti na silnicích.

Preventivní působení na řidiče formou bezpečnostních akcí přímo v terénu.

Bezpečná cesta do školy: Dopravních nehod s účastí dětí stále přibývá. Nadace Bezpečná Olomouc se snaží tímto projektem přispět k zastavení tohoto trendu. Spoluprací s Policií ČR, Městskou policií i jednotlivými školami na území města Olomouc chce děti více připravit na dopravní provoz a jeho pravidla.

Hlavním cílem projektu je naučit děti chovat se v dopravním prostředí bezpečně a tím výrazně snížit počet dopravních nehod s účastí dětí.

Nadace Bezpečná Olomouc tak rozšiřuje své programy prevence na nejmladší děti. Projekt má za cíl naučit děti všímat si okolí, vnímat dopravní prostředí a orientovat se v něm, vytvořit správné návyky při pohybu na silnicích a v dopravě, seznámit děti s možným nebezpečím a rizikovými oblastmi a vést je k opatrnosti.

Projekt bude probíhat v několika fázích. Ta první je zaměřena na první stupně základních škol. Jedná se o rozdávání omalovánek s bezpečnostní tematikou. V jednotlivých obrázcích jsou zobrazeny základní pravidla bezpečnosti při pohybu dětí ve městě, v blízkosti silnic i přímo v dopravním provozu nebo ve volném čase

děti. Děti si tak příjemnou a přirozenou formou tato pravidla osvojují. Omalovánky se stávají nejen vyplněním volného času, ale mají především preventivní účinek.²⁸

Další fází projektu je praktické vyzkoušení dopravních pravidel na dopravním hřišti. Zde se děti naučí chovat se správně aktivním přístupem a aktivní účastí. Dopravní výchova ve spolupráci s policií musí vést děti k takovému jednání, které jim neumožní vystavit sebe ani jiné riziku dopravní nehody. Musí učit děti vážit si života a chránit jej. Předvídat rizika, rychle vyhodnocovat situaci a vhodně jednat.

Nedílnou součástí projektu je také rozdávání samoovinovacích reflexních pásků, které si mohou chodci i cyklisté jednoduše připevnit na svůj oděv a stávají se tak velmi dobře viditelnými za soumraku a zvláště v noci. Nejvíce mnohdy tragických nehod chodců se stává právě v noci, tyto reflexní pásy mnohonásobně zvyšují viditelnost chodce i cyklisty a snižují tak riziko nehody.

Bezpečně na přechodech: Dopravních nehod na přechodech pro chodce stále přibývá. Nadace Bezpečná Olomouc ve spolupráci se Statutárním městem Olomouc a Policií ČR chce přispět k řešení tohoto problému. Jedná se o vybudování speciálního osvětlení vytipovaných přechodů, které je zcela odlišné od běžného pouličního osvětlení, a při použití svítidel ZEBRA vytváří na přechodech světelný efekt a řidičům poskytuje zcela jiné rozlišení a dobrou viditelnost přecházejících chodců a tím vytváří možnost lépe se orientovat a dříve reagovat na danou dopravní situaci.²⁹

Projekt je dlouhodobý a v každém roce jeho fungování by se měl zaměřit na akutní a problematická místa v našem městě. Ve spolupráci s Policií ČR, Městskou policií Olomouc a Odborem dopravy Magistrátu města Olomouc budou tato místa vytipována a dle jejich míry nebezpečnosti a problematičnosti budou řešena. V rámci projektu však bude snaha řešit problematická místa komplexně, například před

²⁸ Gjuričová, J.: prevence se musí vyplatit, Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, květen 2004, str. 34.

²⁹ Gjuričová, J.: prevence se musí vyplatit, Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, květen 2004, str. 34.

přechody u škol, kde se pohybuje a přechází mnoho dětí, budou použity i nástřiky na vozovku upozorňující řidiče na nebezpečný úsek.

Hlavním cílem projektu je větší ochrana chodců na přechodech, kteří však nesmí vycházet z přesvědčení, že na přechodech mají neomezenou přednost a musí respektovat i řidiče a vždy se chovat dle pravidel silničního provozu.

5.2 Zhodnocení

Pro zhodnocení a porovnání vývoje kriminality v České republice použijeme dvě po sobě následující desetiletí:

- V letech 1979 – 1988 se celkový počet evidovaných trestných činů pohyboval mezi 100 – 120 tisíci ročně. Od roku 1989 do roku 1998 se nápad evidované trestné činnosti zvýšil 3,5 krát – od 120 tisíc trestných činů v roce 1989 po 426 tisíc trestných činů v roce 1998.
- Pro srovnání vývojových trendů lze uvést, že v období 1979 – 1988 bylo zjištěno celkem 1 153 286 trestných činů. V období 1989 – 1998 bylo zjištěno 3 336 236 trestných činů, což je téměř trojnásobek předešlého desetiletí.
- V letech 1979 – 1988 bylo ročně vyšetřováno 65 až 80 tisíc osob. Na konci roku 1998 se počet vyšetřovaných osob vyšplhal ke 130 tisícům, přičemž od roku 1989 se počet vyšetřovaných osob neustále zvyšoval.
- Za období 1979 – 1988 bylo celkem vyšetřováno 748 115 osob. V období 1989-1998 bylo celkem vyšetřováno 1 005 697 osob.
- Zcela zásadní je však změna struktury evidované kriminality.
- V období 1979 – 1988 činil podíl násilné trestné činnosti na celkové kriminalitě 11,11%, majetkové trestné činnosti pak 43,72%. V období 1989-1998 podíl násilné trestné činnosti na celkové kriminalitě představoval 5,94%, majetkové trestné činnosti pak 76,41%.

Z tohoto stručného přehledu jasně vyplývá, že se v dřívějších letech počet trestných činů výrazně zvyšoval a narůstal přímo úměrně se zvyšujícími se možnostmi doby a celkové benevolenci občanů.³⁰

Další zhodnocení vychází ze srovnání statistiky trestné činnosti z letošního roku oproti roku loňskému v hlavním městě.³¹

³⁰ zdroj: statistiky trestné činnosti Ministerstvo vnitra ČR

Policisté vyšetřovali v letošním prvním pololetí zhruba o 8600 trestných činů méně než ve stejném období loňského roku. Ubylo nejen násilných skutků, ale i hospodářských deliktů či mravnostních činů, naopak kriminalisté museli řešit o tři vraždy více než loni, celkem jich bylo letos 100. Vyplývá to ze statistik Ministerstva vnitra. Podle nich se také zmenšil počet skutků spáchaných dětmi a mladistvými.

Policie zaznamenala v prvních šesti letošních měsících 163 673 trestných činů, loni jich v tuto dobu bylo 172 331. Pachatelé způsobili škodu 12,7 miliardy korun, loni to bylo 11,5 miliardy. Policii se podařilo z těchto škod zajistit letos 121,8 milionu korun, v loňském roce 423,7 milionu. Největší podíl na letošní trestné činnosti mají majetkové skutky, kterých policisté vyšetřovali zatím 107 193, v uplynulém roce o 5633 více. Z majetkových trestných činů byly nejčastější krádeže, zločinci jich spáchali 71 943, loni o 2694 více. Vloupání mají pachatelé na svědomí letos 26 670, loni jich bylo o 2508 více. Policisté letos objasnili přes 19 % vloupání, loni 20,5 %procenta. V případě kapesních krádeží byli letos zloději příčinlivější, spáchali 9025 skutků, loni o 891 méně. Naopak klesl počet krádeží aut i věcí z nich. Pachatelé odcizili 9926 vozidel, loni o 753 více. Vyloupili 22 986 automobilů, loni o 2478 více.

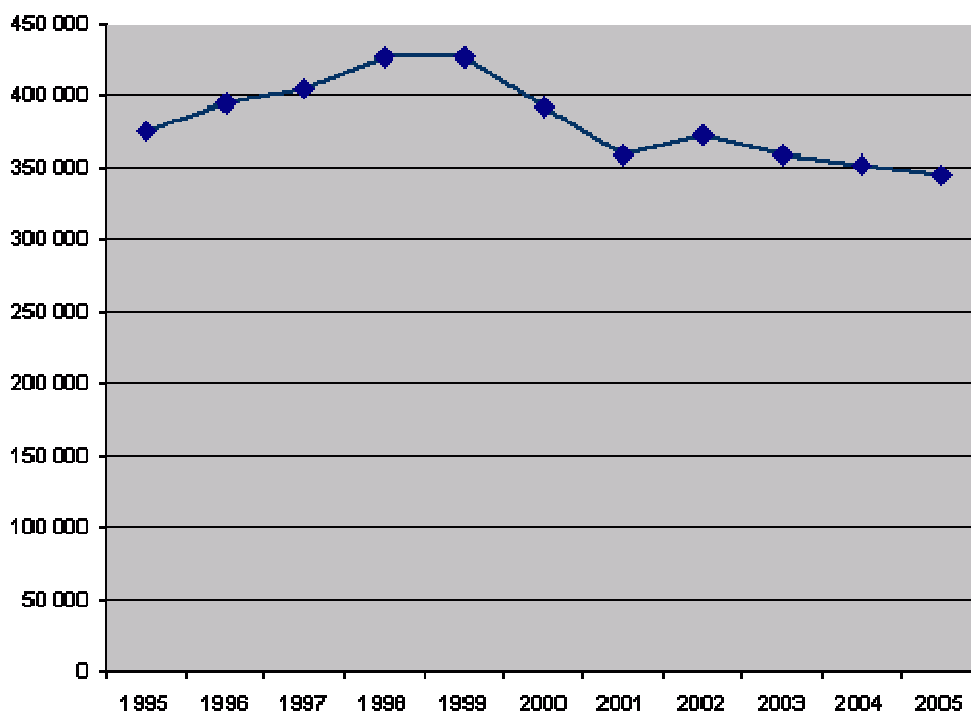
Příznivý je také vývoj násilné trestné činnosti. Letos policie řešila 10 095 skutků, loni o 1486 více. Například loupeží ubylo o 531 na letošních 2333. Znásilnění kriminalisté vyšetřovali letos 251, loni o 46 více. Mravnostních deliktů bylo zatím 796, loni 948, tedy o 152 více. Z letošních 100 vražd policisté objasnili 85, další tři dodatečně z loňského roku. Loni museli v prvním pololetí řešit 97 vražd a objasnili 78 plus dalších osm z roku 2004. Lidé letos spáchali také více trestných činů nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů, a to 1297 proti loňským 1248. Naopak ubylo šíření toxikomanie z loňských 108 skutků na letošních 69.

³¹ zdroj: statistiky trestné činnosti Ministerstvo vnitra ČR

Hospodářských deliktů mají lidé letos na svědomí zatím 22 392, loni o 388 více. Z těchto skutků byl nejčastějším trestným činem úvěrový podvod, jehož se letos pachatelé dopustili v 8653 případech, loni v 7102. Naopak lidé se dopouštěli méně klasických podvodů, kterých spáchali letos 2966, loni 3645.

Klesla i trestná činnost dětí a mladistvých. V prvním případě spáchali mladí pachatelé 1413 deliktů proti loňským 1420, ve druhém 3357 proti loňským 3795. Lidé mladší 18 let spáchali letos dvě vraždy proti loňským třem. Obě měli na svědomí mladiství, tedy lidé ve věku od 15 do 18 let. O deset skutků více mají letos na svědomí také státní zaměstnanci, kteří se dopustili zneužívání pravomoci veřejného činitele. Letos to zatím bylo 84 případů, loni 74.

Graf : Vývoj kriminality v České republice /počet trestných činů/

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR

Z tohoto vyplývá, že prevence kriminality a investice do ní vložené přinášejí úspěchy. Je to však i jistý příslib do budoucna nadále věnovat pozornost celému systému prevence a dále jej rozvíjet a podporovat.

5.3 Druhy trestů

- Trest odnětí svobody (podmíněný a nepodmíněný)
- Peněžitý trest
- Propadnutí věci
- Ztráta čestných titulů a vyznamenání
- Ztráta vojenské hodnosti
- Obecně prospěšné práce
- Zákaz činnosti
- Vyhoštění a zákaz pobytu

I přes možnosti nabízené trestním zákonem soudy nejčastěji ukládají trest odnětí svobody, ať již podmíněný, nebo nepodmíněný. Soudy tak téměř ignorují alternativní způsoby potrestání pachatele, které se staly v západních demokraciích běžnou praxí a u kterých je prokázán pozitivní dopad na dosud netrestané pachatele či pachatele méně závažných trestných činů. Trest obecně prospěšných prací, který byl do zákona zakotven novelou v roce 1995, by měl být ukládán jako sankce za ty trestné činy, jejichž stupeň nebezpečnosti pro společnost není příliš vysoký a na jejichž pachatele není třeba působit trestem odnětí svobody a z nějakého důvodu nepostačuje či není vhodné nebo účelné ukládat samostatný peněžitý trest. Trest obecně prospěšných prací by měl zejména nahrazovat tresty odnětí svobody na kratší dobu, řádově několik měsíců, a z tohoto důvodu, že ukládání kratších trestů odnětí svobody je zpravidla nevyhovné a nevede k nápravě pachatele a to zejména prvotrestaného. Trest obecně prospěšných prací může být uložen buď samostatně, nebo vedle jiného trestu, nikoliv však vedle trestu odnětí svobody. Trest může být soudem uložen v rozsahu 50 až 400 hodin prací v obecném prospěchu. Odsouzený má povinnost tento trest vykonat v průběhu jednoho roku, a to ve svém volném čase a bezplatně. Jestliže se tak nestane, bude mu zbývající nevykonaný trest

obecně prospěšných prací modifikován, a to tak, že na každé dvě neodpracované hodiny prospěšných prací připadá jeden den trestu odnětí svobody. V praxi však není soudy tento institut příliš využíván. Naše soudy stále využívají z nabídky sankcí zejména trestu odnětí svobody a případy uložení trestu obecně prospěšných prací jsou spíše výjimkou.

Jedním z důvodů tohoto deficitu je i nedostatečné ošetření problémů a situací, které mohou v souvislosti s výkonem trestu obecně prospěšných prací nastat. Zejména institut odpovědnosti za škodu vzniklou při výkonu prací konaný v obecný prospěch či otázku plateb zdravotního pojištění.

Závěr

Kriminalita je chápána jako obávaný nežádoucí jev ve společnosti, který nabývá na významu kdy vedle obecné a drobné kriminality roste rozvoj latentních druhů kriminality páchaných organizovanými skupinami. Její zdroje spočívají v oblasti sociální a situační. V souvislosti s faktory sociálními hovoříme o příčinách a v souvislosti se situačními o příležitostech. Eliminace sociálních příčin je předmětem širokého pojetí sociální politiky (výchova, vzdělávání, osvěta, sociální zabezpečení, trh práce, atp., ale také trestní politika), zatímco situační aspekty sočívají v eliminaci příležitostí k páchání trestné činnosti.

Vzhledem k tomuto trendu je na snaze s kriminalitou účinně bojovat a to vedle všech zákonných represivních prostředků také nástroji preventivní politiky.

Prevence kriminality se zabývá příčinami trestné činnosti i dalších sociálně patologických jevů a nerepresivními prostředky se snaží omezovat příležitosti a motivy k jejímu páchaní.³²

Usnesením vlády z roku 1993 byl ve spolupráci s Bezpečnostní radou státu vytvořen Republikový výbor pro prevenci kriminality složený ze zástupců ministerstev vnitra, spravedlnosti, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, obrany, zdravotnictví a generální prokuratury. Hlavní úlohu zde plní Ministerstvo vnitra, kdy Odbor prevence kriminality MV ustanovuje v regionech své zástupce tzv. managery prevence, kteří vytváří jeden z hlavních pilířů prevence kriminality a to komplexní součinnostní program prevence kriminality na místní úrovni, který je podpořen státním dotačním systémem.

Z každoročního hodnocení komplexního programu prevence kriminality vyplývá, že se výrazně rozšířila a současně zkvalitnila síť institucí, poskytujících preventivně sociální služby a formy pomoci celému spektru rizikových skupin. Podstatně se

³² J. Zapletal a kol.: Prevence kriminality, Policejní akademie ČR, Praha, 2000, ISBN 80-7251-047-9, str. 102.

zlepšila i spolupráce mezi subjekty, jež tyto aktivity zabezpečují, stejně jako jejich koordinace na místní úrovni. Zejména díky zdrojům získávaným z průběžné analytické činnosti - primární (přímo z terénu) a sekundární (z oficiálních podkladů zainteresovaných institucí), byly stanoveny priority pro konkrétní časová období, jejichž realizace nemalou měrou přispěla ke stagnaci vývoje a současnému poklesu kriminality.

V této práci jsem se tedy věnoval prevenci kriminality jako takové, kde jsem vymezil jednotlivé pojmy, rozebral strukturu a systém prevence. Dále jsem se věnoval příčinám a podmínkám kriminality. Nastínil jsem zde některé konkrétní preventivní programy, provedl zhodnocení a plán do budoucna.

Dle mého názoru je celý systém prevence kriminality koncipován odpovídajícím způsobem a ubírá se správným směrem. Záleží jen na každém regionu jaké si vytvoří priority bezpečnostní situace a jak bude k prevenci přistupovat. Nemalou roli v celém systému tvoří finanční prostředky díky kterým ztroskotala řada projektů. Osobně se ale přikláním k metodě situační prevence při návrzích na rozšiřování městských dohlížecích kamerových systémů. Tyto systém, i přes nevěli některých občanů, kteří vnímají MKDS jako zásah do jejich integrity, vykazují značné úspěchy při odhalování protiprávního jednání a vytváří tak účinnou prevenci v místech jejich instalace.

Samotná prevence na straně jedné jistě v tomto systému boje proti kriminalitě nemůže postačovat a má-li být účinná musí být dle mého názoru na straně druhé podpořena kvalitní trestní politikou jejíž funkčnost má při zpětné vazbě také rozhodující preventivní účinky.

Těžko si lze představit, že po trestu, který má chránit společnost a mimo jiné působit preventivně opustí věznici zločinec po dvouletém pobytu komfortu, převyšující leckterá internátní zařízení škol, který při tomto „trestu“ nemusel ani pracovat a splatit tak škodu způsobenou občanovi, který tomuto zločinci

na nákladný pobyt ještě přispívá, bude mít velký preventivní účinek. Chybí zde respekt, respekt ze zákona a trestu.

Má li být tedy prevence kriminality opravdu účinná je nezbytné sloučit preventivní a represivní politiku do funkčního celku, stabilizovat vládní systém a vytvořit jasně dané srozumitelné zákony, které budou stálé, jednoduše, rychle, spravedlivě a důsledně vynutitelné. Takto nastavené normy budou dle mého názoru i uznávané a respektované. Tím se stane represivní politika efektivnější a v kontextu s preventivní politikou i daleko účinnější v boji proti kriminalitě.

Literatura

1. **BODLÁKOVÁ I., NĚMEC J.:** KONCEPCE A PROGRAM PREVENCE KRIMINALITY, *Ministerstvo vnitra, Praha 1997*
2. **GJURIČOVÁ J.:** PREVENCE SE MUSÍ VYPLATIT, *Informační servis prevence kriminality, Ministerstvo vnitra ČR, Praha, leden 2006*
3. **GJURIČOVÁ, J.:** PREVENCE SE MUSÍ VYPLATIT, *Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, květen 2004*
4. **GJURIČOVÁ J.:** SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČR, *Odbor prevence kriminality MV ČR, Praha 1997*
5. *Grantový projekt GaČR 103/99/1596, Lidé v ulici*
6. *Interní materiály z Policejního Prezidia pro rok 1989 – 1998 a 2000 – 2005*
7. *Interní materiály z nejmenovaného statistického úřadu*
8. **KONÍČEK T., KOCÁBEK P.:** METODY SITUAČNÍ PREVENCE, *Odbor prevence kriminality MV ČR, Praha 1997*
9. **MULER, L. A KOL.:** PARTNERSTVÍ, *Program prevence kriminality na místní úrovni pro rok 2006*
10. **NAKONEČNÝ, M.:** PSYCHOLOGIE OSOBNOSTI, *Academika, Praha, 1995, ISBN 80-200-0525-0,*
11. **NEŠPOR, K. :** PREVENCE SE MUSÍ VYPLATIT, *Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, duben 2004*
12. **NEŠPOR, K:** PREVENCE SE MUSÍ VYPLATIT, *Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, červenec 2003*
13. **NEŠPOR, K.:** PREVENCE SE MUSÍ VYPLATIT, *Tiskový servis odboru prevence kriminality MV, Duben 2004*
14. **NEŠPOR, K.:** JAK POZNAT A PŘEKONAT PROBLÉM Z HAZARDNÍ HROU, *Praha 1999*
15. **NOVOTNÝ O., ZAPLETAL J. A KOL.:** KRIMINOLOGIE, *Eurolex Bohemia, Praha, 2001, ISBN 80-86432-08-4*
16. **NOVOTNÝ O., ZAPLETAL J. A KOL.:** KRIMINOLOGIE, *druhé přepracované vydání, ASPI, Praha 2004, ISBN 80-7357-026-2*
17. **OSMANČÍK O.:** KRIMINOLOGICKÝ ÚVOD DO PROBLEMATIKY PREVENCE KRIMINALITY, *Obor prevence kriminality MV ČR, Praha 1997*
18. **OSMANČÍK O., ZAPLETAL J. A KOL.:** ZÁKLADY KRIMINOLOGIE, *Univerzita Karlova 1993*
19. *služební instrukce pro četnictvo, 1920*

20. *statistiky trestné činnosti Ministerstvo vnitra ČR*
21. ŠUBRT J. A KOL.: KAPITOLY ZE SOCIOLOGIE VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ, *Karolinum Praha 2000*
22. VEČERKA K.: PREVENCE KRIMINALITY V TEORII A PRAXI, *Odbor prevence kriminality MV ČR Praha 1997*
23. VLČEK M., ZAPLETAL J.: PREVENCE KRIMINALITY A PŘÍSTUPY K JEJÍMU ŘEŠENÍ, *Policejní akademie ČR, Praha 1994*
24. ZAPLETAL J. A KOL.: KRIMINOLOGIE I, *obecná část, Policejní akademie ČR, Praha 1995*
25. ZAPLETAL J., A KOL.: PREVENCE KRIMINALITY, *druhé přepracované vydání, Policejní akademie ČR, Praha 2005, ISBN 80-7251-200-5*
26. ZAPLETAL J., A KOL.: PREVENCE KRIMINALITY, *Policejní akademie ČR, Praha 2000, ISBN 80-7251-047-9*

Internetové zdroje:

27. <http://www.mvcr.cz/prevence>
28. http://www.langer.cz/public/texty.php?menu=42&texty_id=20
29. <http://www.ok.cz/iksp/publikace.html>
30. <http://www.mvcr.cz/bezpecnost/community.html>
31. http://www.romea.cz/index.php?id=servis/z2006_0235
32. <http://www.mujiweb.cz/veda/nespor>

Přílohy:

Příloha č. 1: Program PARTNERSTVÍ

Příloha č. 2: Statistiky trestné činnosti v roce 2005

Příloha č. 1: Program PARTNERSTVÍ

Tabulka 1: Souhrnný přehled přidělených dotací dle měst jihočeského kraje

Rok	Název projektu	Název realizátora	Popis projektu	Přiděleno
Blatná				
Situační prevence - kamerové systémy				
2006	Městský kamerový monitorovací systém - první etapa	Město Blatná	<i>Realizace monitorovacího pracoviště kamerového systému. Předpokládá se využití stávající místnosti služebny městské policie s možností dohledu z kanceláře velitele městské policie s následným vybudováním 2-3 kamerových bodů.</i>	0
			Součet dle členění	0
			Celkové dotace městu	0
České Budějovice				
Situační prevence - kamerové systémy				
2005	Městský kamerový dohlížecí systém	Statutární město České Budějovice	<i>Technická studie proveditelnosti MKDS zohledňuje návaznost jednotlivých stanovišť, propojení a rozmístění kamer, přípravu profesionálního pracoviště pro monitoring, přenos a archivaci dat s propojení do operačního systému městské policie a GIS a samotná realizace jednotlivých kamer.</i>	1 900 000
			Součet dle členění	1 900 000
			Celkové dotace městu	1 900 000
Český Krumlov				
Situační prevence - kamerové systémy				
2006	Realizace 1. etapy městského kamerového dohlížecího systému	Město Český Krumlov	<i>Realizace první etapy výstavby MKDS, to znamená, vybudování řídicího pracoviště na služebně MP, zřízení tří kamerových bodů a retranslačního a záznamového bodu.</i>	1 000 000
			Součet dle členění	1 000 000
			Celková dotace městu	1 000 000

Jindřichův Hradec				
Situační prevence - kamerové systémy				
2006	Rozšíření a doplnění městského kamerového a dohlížecího systému	Město Jindřichův Hradec	<i>Rozšíření počtu stávajících kamerových bodů městského kamerového dohlížecího systému. Rozšíření tzv. diskového pole, které zajistí efektivní přenos dat na externí zařízení PCR při objasňování trestné činnosti.</i>	410 000
			Součet dle členění	410 000
			Celková dotace městu	410 000

Kaplice				
Situační prevence - kamerové systémy				
2006	Městský kamerový dohlížecí systém v Kaplici	Město Kaplice	<i>V ulici Linecká na dvou místech a v parku budou osazeny 3 venkovní otočné kamery s bezdrátovým přenosem videosignálu a dat s dohledem na vzdálenost do 2 000 m. Jelikož jsou tyto kamery mobilní, tak je možnost v průběhu provozu je po určité době přestěhovat do jiné problémové lokality města</i>	962 000
			Součet dle členění	962 000
			Celková dotace městu	962 000

Milevsko				
Informace pro občany - ochrana před TC				
2005	Umístění preventivních tabulí „Vaše auto není trezor“, ve vytypovaných lokalitách Milevsko		<i>Mediální kampaň prostřednictvím tisku a regionální televiz, instalace preventivních tabulí „Vaše auto není trezor“, v lokalitách: parkoviště PENNY MARKET, ALBERT, u městského hřbitova, nam. E. Beneše, v ul. Pod Stadionem, Karla Čapka, Čs. Armády, J. A. Komenského, Písecké předměstí a 2x před mosty přes Vltavu (směr Orlík a Zvíkov).</i>	120 000
			Součet dle členění	120 000
			Celková dotace městu	120 000

Písek				
Situační prevence - kamerové systémy				
2005	MKMS kamery centrum, rok 2005	Město Písek	<i>Ve vytipované oblasti města (Alš. Nám., Havl. Nám.) kde se obyvatelé cítí ohroženi a kde dochází k většímu nápadu protiprávního jednání vybudovat kamer. Body MMS.V uvedené lokalitě je velká koncentrace prodejen, nočních barů, parkujících vozidel a především pohyb občanů města a přijíždějících turistů. Návaznost na již vybudovaný MKMS.</i>	650 000
2006	MKMS propojení MP-PČR, rok 2006	Město Písek	<i>V rámci zkvalitnění používání již vybudovaného městského kamerového systému bylo na ok 2006 navrženo propojení mezi městskou policií a budovou OO P ČR Písek s vybudováním druhého operačního pracoviště s aktivním vstupem do jeho ovládní.</i>	699 000
Součet dle členění				1 349 000
Celková dotace městu				1 349 000

Prachatice				
Situační prevence - bezpečnost v dopravě				
2006	Měřič rychlosti - Radar Pro Laser III.	Město Prachatice	<i>Realizace projektu je naplánována na 2. polovinu roku i z důvodu, že až od 1. 7. 2006 může MP řešit přestupky na místě blokovými pokutami a předávat na základě dokumentace k řešení správnímu orgánu.</i>	434 000
Součet dle členění				434 000
Situační prevence - kamerové systémy				
2005	Městský kamerový a monitorovací systém v Prachaticích	Město Prachatice	<i>Městský kamerový a monitorovací systém v Prachaticích je připraven k realizaci na druhé pololetí roku 2005. První etapa znamená vybudování 4-5 kamerových bodů a instalace řídicího a dohledového pracoviště</i>	1 400 000
2006	Kamerový systém - rozšíření	Město Prachatice	<i>Městský kamerový systém byl spuštěn ve městě Prachatice na sklonku loňského roku a za velmi krátkou dobu ukázal svoji účelnost a proto je na místě pokračování v dalších lokalitách kde je zvýšená kumulace lidí. Spuštění kamerového systému a následné pokračování mělo velkou odezvu a podporu při jednání prosincového.</i>	0
Součet dle členění				1 400 000
Sociální prevence - zájmové aktivity - klubové				
2006	Vybudování centra volného času	Město Prachatice	<i>V případě schválení dotace zahájení jednání ohledně náplně na základě projektu studentů VOŠsociální v rámci prevence patologických jevů. Prostory zajišťuje město v budově základní školy - jednoho nevyužitého pavilonu sídlištní školy. Příva nového školního roku 2006/2007. Nabídka akcí, hlavní sezóna o letních prázdninách a na počátku nového roku.</i>	271 000
Součet dle členění				271 000

Sociální prevence - zájmové aktivity - krátkodobé pobyty				
2005	Letní tábor pro děti s patologickými jevy ze speciálních tříd	Město Prachatice	<i>Zorganizování letní pobytové akce pro děti ze speciálních tříd s pevným programem, na kterém se budou podílet všechny složky působící na území města v oblasti prevence a volného času (Integrovaný záchranný systém, Zdravotní)stav, DDM, SVP, PPP, odbor soc. věcí, ČCK, Městská policie, Policie ČR), navíc připravit setkání pro rodiče, pedagogy veřejnosti.</i>	14 000
			Součet dle členění	14 000
			Celkové dotace městu	2 119 000

Sezimovo Ústí

Situační prevence - kamerové systém				
2006	Městský kamerový dohlížecí systém		<i>Vybudování dvou kamerových bodů v problematických oblastech a monitorovací pracoviště na služebně OO P ČR Sezimovou Ústí a vyhodnocovacího pracoviště na služebně MP Sezimovo Ústí.</i>	1 300 000
			Součet dle členění	1 300 000
			Celková dotace městu	1 300 000

Soběslav

Situační prevence - kamerové systém				
2006	Městský kamerový systém		<i>V roce 2006 bude vybudováno řídicí a vyhodnocovací pracoviště na sisepečinku Městské policie. Druhé vyhodnocovací pracoviště na operačním středisku OO P ČR v Soběslavi a čtyři až pět monitorovacích míst vybraných po dohodě městské a republikové policie pro umístění kamer. Další viz. v příloze A programu Partnerství</i>	1 300 000
			Součet dle členění	1 300 000
			Celková dotace městu	1 300 000

Strakonice

Situační prevence - bezpečnost v dopravě				
2006	Technická zařízení - RADAR		<i>V katastrálním území města, kde nejvíce dochází k nedodržování rychlostních limitů a porušování dalších dopravních předpisů používat technické zařízení - RADAR.</i>	0
			Součet dle členění	0
Situační prevence - kamerové systémy				
2006	Městský kamerový monitorovací systém IV. etapa + propojení s PČR		<i>Chtěli bychom MKMS rozšířit o další dva kamerové body a zrealizovat propojení s P ČR.</i>	700 000
			Součet dle členění	700 000
			Celková dotace městu	700 000

Třeboň				
Situační prevence - kamerové systémy				
2006	Městský kamerový dohlížecí systém - rozšíření		<i>V současné době jsou kamery umístěny na Masarykově a Žižkově náměstí, v Sokolské a Dukelské ulici, na kruhové křižovatce. Budoucí 3 kamery by měly být u společenského centra Roháč, na Palackého náměstí (obchodní zóna) a na křižovatce ulic Pražská, Táboritká a Jiráskova, což je významný dopravní uzel města.</i>	700 000
		Součet dle členění		700 000
		Celková dotace městu		700 000

Veselí nad Lužnicí				
Situační prevence - kamerové systémy				
2005	Kamerový monitorovací systém - II. etapa	Veselí nad Lužnicí	<i>Realizace II. etapy systému umožní rozšíření monitorovaných ploch i na plochy určené k příměstské rekreaci. V těchto lokalitách dochází především v letním období ke kumulaci rekreatantů a nárůstu majetkové TČ. Ochrana těchto lokalit neúměrně zatěžuje MO P ČR, čímž dochází zpětně ke zvýšení nápadu TČ v ostatních částech města.</i>	300 000
		Součet dle členění		300 000
Situační prevence - technická zařízení				
2005	Informační radarový měřič rychlosti	Veselí nad Lužnicí	<i>Velký informační poutač upozorní řidiče na toto informační zařízení, kterým bude řidičům dána možnost korekce jejich skutečné rychlosti na předepsanou hodnotu a tím dojde ke zvýšení bezpečnosti ostatních účastníků silničního provozu. Po vyhodnocení výsledků může následovat další opatření P ČR.</i>	0
		Součet dle členění		0
Sociální prevence - prevence závislosti - klubová činnost				
2005	Rozšíření internetového centra v MěDDM	Veselí nad Lužnicí	<i>Projekt předpokládá rozšíření minimálně o 3 PC pracoviště a instalaci odpovídajícího mikrovlnného pojitka (s možností případného využití satelitního připojení USB - sky) pro zlepšení kapacity přístupu na internet a dále rozšíření počtu kroužků MěDDM s důrazem na zapojení neorganizovaných dětí romského původu.</i>	0
		Součet dle členění		0
Sociální prevence - sportovní aktivity - sportovní plácky				
2005	Vybudování zařízení pro skateboard	Veselí nad Lužnicí	<i>Realizace kompletní skateboadové dráhy s dostatečným počtem překážek a zpevněnou plochou a osvětlením, které by sloužilo lepšímu mapování činnosti zájemců o tyto aktivity a následně nanásilný vznik zájmové skupiny podílejí se na údržbě a zajišťování provozu dráhy.</i>	325 000
		Součet dle členění		325 000
		Celková dotace městu		625 000

Vimperk			
Situační prevence - kamerové systémy			
2006	Městský kamerový a monitorovací systém	<p><i>V rámci studie městského kamerového systému je plánována instalace celkem 12 kamer, v první etapě plánované na rok 2006 je navržena instalace dvou kamer a zřízení hlavního monitorovacího pracoviště včetně přenosových bodů multi-point. Monitorování bude zajišťovat městská policie s paralelním přenosem videosignálu na sekundární vyhodnocovací pracoviště. V rámci projektu bude Městská policie Vimperk vybavena mobilním laserovým měřičem rychlosti. Při jeho využívání bude vycházeno ze znalostí místních poměrů a stane se operativnějším ve vazbě na silničního provozu, mimořádné akce, apod.</i></p>	1 300 000
		Součet dle členění	1 300 000
Sociální prevence - zájmové aktivity - krátkodobé pobyty			
2006	Letní tábor pro děti s patologickými jevy	<p><i>Projekt řeší letní pobytový tábor pro děti s patologickými jevy ve věkové kategorii 12 - 15 let, počet účastníků projektu bude v roce 2006 činit max. 25 dětí. Program tábora bude zaměřen na praktický nácvik řešení krizových situací, využití volného času propojením sportu, zábavy a vzdělávání. Součástí budou besedy s praktickými ukázkami práce záchranářů a policie.</i></p>	32 000
		Součet dle členění	32 000
		Celková dotace městu	1 332 000

Příloha č. 2: Statistiky trestné činnosti

Tabulka 2: Statistický výkaz kriminality ČR za období od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2005

TSK	Název	Zjištěno	Objasněno			Spácháno skutků					Stíháno, vyšetřováno osob				Škody v tis. Kč	
			Počet	Tj. %	Doda- tečně	Alko- hol	Recidi- visté	Děti	Mladi- ství	Mlá- deží	Cel- kem	Recidi- visté	Děti	Mladi- ství	Cel- kem	Zajiš- těno
101	Vraždy loupežné	17	13	76,47	2	1	7	0	0	0	21	9	5	0	6 702	1 301
102	Vraždy sexuální	3	2	66,67	0	1	1	0	0	0	4	1	0	0	0	0
103	Vraždy motiv. osob. vztahy	100	97	97,00	2	23	33	1	1	2	104	35	1	1	500	0
104	Vraždy na objednávku	5	3	60,00	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
105	Vraždy novorozence matkou	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
106	Vraždy ostatní	61	46	75,41	5	16	22	0	1	1	55	22	0	3	0	0
101-106	Vraždy celkem:	186	161	86,56	9	41	63	1	2	3	187	67	6	4	7 202	1 301
111	Usmrcení lidského plodu-§227	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
112	Usmrcení lidského plodu-§228	1	1	100,00	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0
121	Opuštění dítěte	14	11	78,57	0	3	4	0	0	0	14	5	0	0	0	0
122	Únos	13	11	84,62	0	1	6	0	1	1	11	6	0	1	0	0
131	Loupeže	5 368	2 318	43,18	201	232	1 309	215	543	715	2 815	1 194	295	482	132 268	2 246
132	Loupeže na finančních institut.	182	70	38,46	23	1	58	0	1	1	57	31	0	0	39 780	1 246
141	Násilí na veř. čin. mimo pol.	82	68	82,93	0	10	36	0	0	0	64	35	0	0	0	0
142	Násilí na veř. čin. - policistovi	692	679	98,12	3	238	348	2	22	24	548	246	2	15	118	0
143	Násilí na veř. čin. - obec. pol.	243	236	97,12	4	89	111	1	6	7	231	97	1	7	4	0
151	Úmyslné ublížení na zdraví	6 439	5 387	83,66	226	1 306	2 301	152	327	467	5 827	2 222	166	320	1 147	7
161	Rvačky	26	23	88,46	0	9	10	0	1	1	72	20	0	1	24	0
171	Násilí a vyhrož. proti skup. ob.	98	86	87,76	1	25	40	1	5	6	90	35	1	9	42	0
172	Braní rukojmí	6	6	100,00	0	0	4	0	1	1	7	2	0	2	2	0
173	Nebezpečné vyhrožování	2 493	2 337	93,74	36	711	1 033	28	32	60	1 923	766	24	21	948	0
181	Vydírání	1 608	1 323	82,28	34	102	660	101	114	209	1 216	455	129	90	19 679	60
182	Omez. a zbavení os. svobody	417	309	74,10	11	31	126	39	13	52	273	85	34	13	0	0
183	Porušování domovní svobody	2 378	1 713	72,04	52	273	981	40	79	114	1 543	738	42	59	3 903	15
184	Neopr.zás.do práva domu, bytu...	655	592	90,38	15	13	212	1	0	1	638	217	0	0	819	0
185	Týrání svěřené osoby	202	185	91,58	3	27	49	0	1	1	186	43	0	1	0	0
186	Týrání osoby žijící ve spol. obydlí			0,00												

187	Omezování svobody vyznání	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
188	Útisk	25	24	96,00	0	1	10	0	1	1	20	8	0	2	10	0
189	Porušování svob.sduř. a shrom.	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
190	Ostatní násilné trestné činy	10	1	10,00	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
101-190	Násilné činy celkem:	21 138	15 541	73,52	618	3 113	7 362	581	1 149	1 664	15 724	6 273	700	1 027	205 946	4 875
201	Znásilnění	596	475	79,70	23	88	216	7	26	33	422	177	7	22	36	0
211	Pohlavní zneužívání v závislosti	103	100	97,09	1	0	28	0	0	0	69	24	0	0	0	0
212	Pohlavní zneužívání ostatní	772	688	89,12	14	18	161	92	153	242	590	122	74	145	0	0
213	Komerč.forma sex.zneuž.v závisl.	1	1	100,00	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
214	Komerč.forma sex.zneuž. ostatní	8	7	87,50	0	1	0	0	1	1	5	0	0	1	0	0
231	Ostatní pohlavní úchyly	179	128	71,51	5	15	64	4	7	11	116	53	3	3	0	0
241	Ohrožování mravnosti	37	20	54,05	1	0	5	0	2	2	15	3	0	0	0	0
251	Ohrožování pohlavní nemocí	2	2	100,00	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
252	Ublížení na zdraví pohl. nem.	3	1	33,33	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0
253	Ubl. na zdr. pohl. nem. z nedb.	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
271	Kuplífství	123	119	96,75	0	1	40	0	0	0	119	29	0	0	0	2 577
280	Soulož mezi příbuznými	7	7	100,00	1	0	1	1	0	1	7	0	1	0	0	0
281	Obchodování s lidmi	16	11	68,75	0	0	5	0	0	0	18	5	0	0	0	0
290	Ostatní mravnostní trestné činy	2	1	50,00	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0
201-290	Mravnostní činy celkem:	1 849	1 560	84,37	45	123	521	104	190	291	1 367	414	85	172	36	2 577
311	Krádeže vloupáním do obch.	4 093	1 106	27,02	190	76	944	51	147	178	861	481	57	100	202 646	2 257
312	Krádeže vloup. do výkl. skříní	524	127	24,24	11	23	93	1	20	21	119	66	2	20	18 058	178
321	Kr. vl. do restaurací a hostinců	2 643	749	28,34	123	65	644	19	89	101	515	316	24	41	74 808	511
322	Kr. vl. do ubytovacích objektů	762	111	14,57	15	3	86	5	8	13	100	51	9	10	22 071	145
323	Krádeže vloupáním do kiosků	1 282	424	33,07	32	39	301	36	100	123	419	179	50	84	27 175	138
324	Kr. vl. do jíd.záv.kuch.strav.zař.	158	46	29,11	3	4	36	3	9	10	38	18	5	7	3 638	34
331	Kr. vl. do obj. st. um. př.-ne 332	148	28	18,92	11	1	25	4	6	9	45	27	3	5	13 473	178
332	Kr. vl. do kult. objektů - ne 331	179	38	21,23	7	4	29	8	7	13	42	22	9	9	5 962	53
341	Kr. vl. do pokl. a panc. skříní	212	42	19,81	12	0	25	0	2	2	40	13	0	2	62 191	2 566
350	Kr. vl. do výpočet. středisek	50	5	10,00	1	0	3	0	0	0	4	2	0	0	3 626	0
351	Krádeže vloupáním do škol	892	223	25,00	28	12	143	28	65	82	187	62	33	54	15 997	130
371	Krádeže vloupáním do bytů	5 537	1 350	24,38	261	31	1 194	67	131	189	884	438	87	90	266 417	842
372	Kr. vl. do vík. chat soukr. osob	6 511	1 859	28,55	266	72	1 504	106	193	276	1 035	551	120	112	130 637	544
373	Kr. vl. do rodinných domků	4 824	1 226	25,41	160	59	919	66	179	233	932	468	97	124	300 508	2 621
390	Kr. vl. do ostatních objektů	30 141	5 156	17,11	618	171	3 805	289	766	975	4 326	2 212	398	510	1 083 228	8 268
311-390	Krádeže vloupáním celkem:	57 956	12 490	21,55	1 738	560	9 751	683	1 722	2 225	9 547	4 906	894	1 168	2 230 435	18 465
411	Krádeže kapesní	17 917	1 437	8,02	62	69	858	176	254	424	1 375	681	171	186	126 617	1 545

412	Krádeže při pohlavním styku	15	10	66,67	0	1	7	0	1	1	11	5	0	1	96	10
413	Krádeže jiné na osobách	9 208	1 101	11,96	65	96	645	161	170	321	990	498	143	116	100 503	1 679
421	Krádeže mezi zaměst. na prac.	309	78	25,24	4	2	36	2	12	14	74	29	2	13	7 644	68
431	Krádeže mot. voz. dvoustopých	21 980	3 522	16,02	450	361	2 253	110	589	682	2 905	1 253	113	438	3 422 885	35 434
432	Krádeže mot. voz. jedno-stop.	1 060	301	28,40	21	12	122	49	103	147	298	82	48	89	54 639	813
433	Krádeže věcí z automobilů	51 624	4 823	9,34	383	128	3 980	112	387	476	2 399	1 507	93	171	1 285 475	22 867
434	Krádeže součástek mot. voz.	6 620	949	14,34	76	15	704	22	157	171	674	372	15	65	144 499	675
435	Krádeže jízdních kol	5 956	926	15,55	70	28	736	41	117	152	509	315	32	63	84 561	853
441	Krádeže domácího zvířectva	241	51	21,16	3	5	38	3	1	3	49	21	6	1	4 264	162
451	Krádeže v bytech	5 103	2 135	41,84	186	73	1 239	90	244	327	1 931	899	89	212	163 359	2 700
461	Kr. věcí na nádražích	256	74	28,91	5	3	70	0	3	3	80	62	0	2	8 011	142
462	Kr. věcí během jízdy v DP	449	17	3,79	1	1	13	1	1	2	17	11	1	1	5 802	17
471	Kr. v obj. se starož. a um. před.	257	39	15,18	10	1	35	1	2	3	45	23	1	4	19 459	462
480	Krádeže v jiných objektech	24 027	9 217	38,36	360	426	7 655	179	465	613	8 610	6 378	178	356	539 810	20 695
490	Krádeže ostatní	9 102	2 527	27,76	135	69	1 894	52	168	212	2 575	1 629	52	141	286 567	4 453
411-490	Krádeže prosté celkem:	154 124	27 207	17,65	1 831	1 290	20 285	999	2 674	3 551	22 542	13 765	944	1 859	6 254 191	92 575
511	Podvod	5 110	2 913	57,01	257	13	1 926	5	38	42	2 276	1 230	6	28	625 313	3 114
521	Zpronevěra	1 166	1 011	86,71	60	4	556	4	29	33	878	441	4	22	94 118	1 462
530	Neoprávněné užívání cizí věci	342	131	38,30	4	17	52	4	16	20	131	45	6	16	30 733	365
588	Zatajení věci	673	276	41,01	16	5	89	13	23	33	320	89	13	26	32 295	903
589	Poškozování cizí věci	9 908	1 562	15,77	101	385	681	78	141	211	1 436	438	123	132	265 698	7
590	Ostatní majetkové trestné činy	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
311-590	Majetkové činy celkem:	229 279	45 590	19,88	4 007	2 274	33 340	1 786	4 643	6 115	37 130	20 914	1 990	3 251	9 532 783	116 891
611	Výtržnictví	3 293	3 026	91,89	95	1 136	1 506	83	196	272	3 599	1 509	71	191	4 377	1
612	Výtrž. na sport. a veřej. akcích	75	71	94,67	2	18	29	2	3	5	87	33	3	2	16	0
613	Sprejerství	2 747	1 018	37,06	44	51	249	126	380	492	815	120	123	275	32 172	0
630	Podáv. anabol. látek mládeži	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
631	Ohrož. mravní vých. mládeže	712	696	97,75	10	12	297	0	3	3	643	272	0	1	0	0
632	Podávání alk. nápojů mládeži	98	94	95,92	3	17	29	7	14	21	88	28	7	13	0	0
633	Obchodování s dětmi	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
634	Nedovolené překročení st. hr.	114	92	80,70	7	0	38	0	0	0	146	42	0	0	0	0
635	Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro J	2 267	2 111	93,12	52	10	1 031	101	208	306	1 852	773	72	159	0	0
636	Šíření toxikománie	158	155	98,10	0	0	51	22	26	47	53	11	18	11	0	0
637	Zneuž. pravomoci veřej. činitele	146	115	78,77	1	1	3	0	0	0	124	1	0	0	924	3
639	Neoprávněné nakl. s os. údaji	45	24	53,33	0	1	3	0	0	0	15	2	0	0	0	0
640	Maření úkolu veřej. činitele z nedb.	13	12	92,31	0	0	1	0	0	0	13	1	0	0	17	0
641	Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro S	281	264	93,95	6	2	132	1	9	10	184	80	1	8	0	0
642	Ned.výr. a d.psych.l. a jedů pro V	209	193	92,34	6	0	121	1	6	7	120	59	0	5	0	0

651	Požáry	748	148	19,79	12	26	61	32	15	46	158	38	54	8	411 728	0
652	Výbuchy	14	6	42,86	3	0	2	0	0	0	9	2	0	0	8 427	0
662	Nedovolené ozbrojování	508	472	92,91	13	16	167	3	3	6	350	93	2	2	51	0
663	Maření výkonu úředního rozh.	11 534	11 415	98,97	85	1 680	7 368	34	243	277	10 117	6 310	21	120	9 074	0
664	Překup. a převchov. - podílnictví	1 730	1 710	98,84	4	8	565	22	91	113	900	394	19	66	0	11 000
611-664	Ostatní krim. činy celkem:	24 692	21 622	87,57	343	2 978	11 653	434	1 197	1 605	19 273	9 768	391	861	466 786	11 004
721	Nadržování	25	25	100,00	0	2	11	0	1	1	25	9	0	1	0	0
730	Veškeré nehody -úmyslné	24	22	91,67	0	19	1	0	0	0	21	0	0	0	1 027	0
731	Dopr. nehody silniční - nedbal.	5 726	5 097	89,02	303	1 202	658	10	56	66	5 356	631	10	50	400 254	0
732	Dopr. nehody letecké - nedbal.	4	3	75,00	0	0	1	0	0	0	3	1	0	0	0	0
733	Dopr. nehody vodní - nedbal.	2	1	50,00	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	316	0
741	Železniční nehody - nedbal.	19	18	94,74	0	0	1	0	0	0	18	1	0	0	36 371	0
742	Neh. komb. - žel.-sil. - nedbal.	42	39	92,86	0	6	4	0	0	0	39	3	0	0	13 237	0
750	Ublíž. na zdr. z nedbal.-prac.úr.	137	115	83,94	4	1	14	1	1	2	139	14	0	2	0	0
751	Ublíž. na zdr. z nedbal.-ostatní	307	226	73,62	12	15	36	6	5	11	254	35	6	5	433	0
762	Poškozování věřitele	16	16	100,00	1	0	4	0	0	0	12	3	0	0	5 478	0
763	Zvýhodňování věřitele	3	3	100,00	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2 877	0
771	Ohrožení pod vl. náv. I., opilství	962	954	99,17	8	829	355	0	6	6	749	241	0	3	7 238	173
772	Zanedbání povinné výživy	12 351	12 351	100,00	1	14	7 499	0	0	0	11 162	6 653	0	0	0	0
781	Ohrožení bezp. VDP, civ. pl.	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
782	Sdělení nepravdivé informace	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
783	Zavlečení VDP do ciziny	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
784	Týrání zvířat	36	24	66,67	1	5	8	5	0	5	25	9	4	0	27	0
785	Šíření poplašné zprávy	345	151	43,77	12	12	43	38	36	74	149	36	37	37	0	0
786	Zločinné spolčení	19	17	89,47	2	0	12	0	0	0	127	32	0	0	0	1 459
787	Hanobení nár., přesvědč. a rasy	63	55	87,30	0	9	29	0	9	9	52	22	0	5	0	0
788	Podněcování k nár. a ras. nenáv.	14	7	50,00	0	1	1	0	1	1	9	1	0	1	29	0
789	Podpora a propagace hnutí	111	86	77,48	0	41	42	0	9	9	89	36	0	8	0	0
790	Ostatní trestná činnost	2 379	1 648	69,27	54	93	742	21	63	84	1 267	470	22	53	32 178	0
721-790	Zbývající kriminalita celkem:	22 585	20 858	92,35	398	2 249	9 461	81	187	268	19 498	8 197	79	165	499 465	1 632
801	Tr.č. proti př. o nekalé soutěži	23	7	30,43	1	0	0	0	0	0	11	0	0	0	11 552	0
803	Neoprávněné podnikání	158	142	89,87	3	0	51	0	0	0	139	41	0	0	46 368	0
806	Poškozování spotřebitele	6	4	66,67	0	0	1	0	0	0	4	1	0	0	231	0
807	Pašování a kráčení cla	3	2	66,67	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
808	Zkresl. údajů o stavu hosp.a jm.	385	345	89,61	8	1	109	0	0	0	290	77	0	0	157 501	0
809	Poruš. závaz. práv. hosp. styku	5	4	80,00	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	155 486	0
810	Poruš. povin.v řízení o konkur.	322	290	90,06	2	0	55	0	1	1	224	39	0	0	177 913	0
811	Poruš. pov. při správě ciz. maj.	153	118	77,12	5	0	10	0	0	0	120	7	0	0	3 265 128	0

812	Krádež	552	499	90,40	6	4	198	0	6	6	553	172	0	6	113 286	3 505
813	Neoprávněné užívání cizí věci	9	4	44,44	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	3 069	0
814	Pošk. cizí věci	32	13	40,63	1	3	5	1	2	2	17	3	0	3	1 843	0
815	Podv. proti soc. zab. a nem. p.	567	527	92,95	16	0	194	0	0	0	550	190	0	0	14 829	0
816	Padělání a pozměňování peněz	3 968	390	9,83	68	1	185	13	45	56	257	80	13	54	37 361	465
817	Padělání známek a kolků	11	7	63,64	0	0	6	0	0	0	7	6	0	0	14	0
819	Krácení daně	602	464	77,08	22	0	128	0	0	0	579	122	0	0	6 872 437	64 187
820	Zneuž. pravomoci veř. činitele	66	52	78,79	2	0	6	0	0	0	47	5	0	0	19 765	0
821	Úplatkářství - přijímání úplatku	39	32	82,05	1	0	0	0	0	0	31	0	0	0	0	0
822	Poškození věřitele	205	186	90,73	5	0	66	0	0	0	169	49	0	0	5 902 576	0
823	Paděl. a pozměň. veř. listiny	980	831	84,80	10	1	303	0	9	9	557	134	0	7	2 077	0
824	Nedov. vyr. a drž.st.peč. a úř.raz.	19	13	68,42	0	0	5	0	0	0	6	3	0	0	0	0
825	Ohrožování zdraví závad. potr.	4	4	100,00	0	0	1	0	0	0	4	1	0	0	0	0
826	Vystavení neprav. potvrzení	1	1	100,00	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
827	Neoprávněné užívání mot. voz.	41	36	87,80	2	5	19	0	2	2	31	11	0	1	2 277	0
828	Poruš. tajemství doprav. zpráv	9	6	66,67	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0
829	Zpronevěra	3 205	2 953	92,14	98	10	1 115	0	1	1	2 618	904	0	2	1 170 483	191 418
830	Podvod	6 409	5 254	81,98	215	8	2 410	0	13	13	5 161	2 084	0	4	3 814 597	179 232
831	Plet. při veř. soutěži a dražbě	14	10	71,43	0	0	1	0	0	0	13	1	0	0	0	0
832	Poruš. př. o nakl. s k. zb. a t.	1	1	100,00	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
833	Zneuž. informací v obch. styku	48	33	68,75	3	0	0	0	0	0	54	0	0	0	7 823 273	0
834	Provoz. nepoctivých her a sáz.	5	5	100,00	2	0	2	0	0	0	8	2	0	0	0	0
835	Poruš. předp. o nálepkách	47	45	95,74	1	0	8	0	2	2	47	10	0	1	5 633	0
836	Neoprávněné nakl. s os. údaji	11	10	90,91	0	0	1	0	1	1	8	1	0	1	0	0
837	Ostatní tr. činy proti měně	21	12	57,14	2	0	6	0	0	0	13	4	0	2	78	0
838	Neoprávněné držení plat. karty	7 739	1 604	20,73	80	33	789	71	96	167	1 083	434	64	50	43 606	46
839	Por. př. o zahr. ob. s voj. mat.	2	1	50,00	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
840	Rozkr. přepr. zás. - železnič.	53	2	3,77	0	0	2	0	0	0	3	3	0	0	2 702	0
841	Rozkr. přepr. zás. - poštovních	23	13	56,52	1	0	8	0	0	0	5	1	0	0	1 895	9
842	Rozkr. přepr. zás. - silničních	59	6	10,17	0	0	3	0	0	0	7	4	0	0	1 295	11
843	Rozkr. přepr. zás. - leteckých	10	2	20,00	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	4 118	0
844	Rozkr. přepr. zás. - lodních	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
845	Maření úkolu veř. činitele z nedb.	6	6	100,00	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	434 539	0
846	Úplatkářství - podplácení	94	92	97,87	0	19	24	0	0	0	79	18	0	0	190	0
847	Úplatkářství - nepřímé	5	5	100,00	0	0	1	0	0	0	5	1	0	0	2 375	800
848	Zvýhodňování věřitele	123	102	82,93	5	0	21	0	1	1	74	13	0	0	203 835	0
849	Pletichy při řízení konk. a vyr.	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
850	Ohr. pošk. život. prostř. - úmysl.	24	5	20,83	0	0	2	0	0	0	4	2	0	0	636	0

851	Ohr. pošk. život. prostř. - nedbal.	15	5	33,33	3	0	2	0	0	0	11	2	0	0	4 181	0
852	Předlužení	39	38	97,44	0	0	13	0	0	0	18	5	0	0	45 880	0
855	Nedovolená vyr.rad.mat.	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
860	Podílnictví	61	59	96,72	0	0	13	0	1	1	53	10	0	0	0	0
861	Por. práv k ochranné známce	553	506	91,50	5	0	23	2	3	4	294	21	1	4	18 865	55
862	Por. průmyslových práv	4	4	100,00	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	24	0
863	Por. autorského práva	791	767	96,97	11	2	101	1	31	32	294	36	1	17	26 144	736
864	Zastření původu věci	44	23	52,27	0	0	10	0	0	0	17	4	0	0	191 267	53 247
865	Pošk. a zneuž. záz. na nos. infor.	37	17	45,95	1	0	1	0	1	1	14	0	0	0	10 753	0
866	Provoz. nepoctivých her a sáz.	9	9	100,00	0	1	8	0	0	0	8	7	0	0	25	0
870	Havárie a provoz. poruch. - úmysl. Havárie a provoz. poruch. - nedbal.	24	17	70,83	1	0	0	0	0	0	18	0	0	0	957	0
871		3	1	33,33	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	75 284	0
880	Pojistný podvod	489	452	92,43	15	1	132	0	0	0	589	118	0	0	86 205	410
881	Úvěrový podvod	14 032	11 974	85,33	156	21	5 574	1	21	22	12 658	5 204	0	11	1 270 566	8 802
885	Nesplnění ozn. povin. v daň. říz.	4	4	100,00	0	0	2	0	0	0	4	2	0	0	1 035	0
886	Neodved. daně pojist. a přísp. ..	1 040	964	92,69	31	0	197	0	0	0	698	105	0	0	243 298	0
890	Ostatní hosp. trestné činy	678	541	79,79	5	9	191	11	12	23	539	151	17	15	12 004	10
															32 279	
801-890	Hospodářské činy celkem:	43 882	29 519	67,27	787	119	12 003	100	248	344	28 025	10 089	96	178	456	502 933
901	Vojenské trestné činy	85	84	98,82	2	5	23	0	0	0	71	17	0	0	184	0
902	Trestné činy proti ústav. zřízení	4	2	50,00	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0
															10 205	
101-664	Obecná kriminalita celkem:	276 958	84 313	30,44	5 013	8 488	52 876	2 905	7 179	9 675	73 494	37 369	3 166	5 311	551	135 347
			134								121				42 984	
101-902	CELKOVÁ KRIMINALITA:	343 514	776	39,23	6 200	10 861	74 364	3 086	7 614	10 287	090	55 673	3 341	5 654	656	639 912
SOUČTOVÉ ŘÁDKY:																
>>	Kult. objekty - TSK 331,332,471	584	105	17,98	28	6	89	13	15	25	132	72	13	18	38 894	693
>>	Drogy - TSK 635,641,642	2 757	2 568	93,14	64	12	1 284	103	223	323	2 156	912	73	172	0	0
>>	Úplatkářství - TSK 821,846,847	138	129	93,48	1	19	25	0	0	0	115	19	0	0	2 565	800
>>	Pošk.věř. HK - TSK 822,848,849	328	288	87,80	10	0	87	0	1	1	243	62	0	0	6 106 411	0
588-590	Ost. maj. TČ - TSK 588,589,590	10 581	1 838	17,37	117	390	770	91	164	244	1 756	527	136	158	297 993	910
>>	Zneuž.prav.veř.čin.TSK 637,640	159	127	79,87	1	1	4	0	0	0	137	2	0	0	941	3
131-132	Loupeže - TSK 131 až 132	5 550	2 388	43,03	224	233	1 367	215	544	716	2 872	1 225	295	482	172 048	3 492
>>	Kr.vl. do pohost.zař-TSK 321,324	2 801	795	28,38	126	69	680	22	98	111	553	334	29	48	78 446	545
>>	Kr.vl. do bytů - TSK 371, 373	10 361	2 576	24,86	421	90	2 113	133	310	422	1 816	906	184	214	566 925	3 463